

Foto: Liza Simonsson

KI – En studiemiljö på lika villkor?

Analys av en pilotundersökning om studenters upplevelse av diskriminering och trakasserier

**Karolinska
Institutet**

KI – En studiemiljö på lika villkor? – Analys av en pilotundersökning om studenters upplevelse av diskriminering och trakasserier

Kansliet för hållbar utveckling och lika villkor, 2023-10-04

Beställare: Ulrika Widegren, enhetschef, kansliet för hållbar utveckling och lika villkor

Projektledare: Kristina Ullgren, samordnare, kansliet för hållbar utveckling och lika villkor

Författare: Helena Hörnfeldt & Kristina Ullgren, samordnare

Figurer & Granskning: Zoe Säflund, pedagogisk utvecklare

Dnr: 1-1106/2021

**Karolinska
Institutet**

**Karolinska
Institutet**

Diarienummer
1-1106/2021

Dokumenttyp:
Rapport - Analys

Publicering:
Oktober 2023

Handläggs av avdelning/enhet:
Kansliet för hållbar utveckling och lika villkor

Beredning med:
Kommittén för utbildning på grundnivå och
avancerad nivå 2023-08-31

1. Sammanfattning

Denna rapport redovisar en analys av resultatet av den enkät som hösten 2022 sändes ut till alla registrerade programstudenter vid KI från och med termin två.¹ Syftet med rapporten är att, med utgångspunkt i resultatet av studentenkäten, identifiera riskområden och särskilt utsatta grupper i studentpopulationen samt att ge rekommendationer på framtida prioriterade områden i KI:s arbete med att förebygga och motverka diskriminering i enlighet med diskrimineringslagen.

Enkätens resultat och fritextkommentarer har analyserats dels i sin helhet, dels genom att bryta ner resultatet på bakgrundsvariabler (program, kön, ålder, minoritet) för en jämförande analys. Då enkäten har tagits fram i en svensk och en engelsk version (beroende av program och studentunderlag) har även en jämförelse gjorts mellan svaren på den svenska respektive engelska versionen.

Analysen har utgått från diskrimineringslagens krav på aktiva åtgärder som högskolor och universitet är skyldiga att upprätta och genomföra. Detta innebär att vi har sökt efter risker kopplat till samtliga diskrimineringsgrunder², diskrimineringsformer³ och de områden som högskolan ska bedriva aktiva åtgärder inom.⁴

Analysen av enkätens resultat visar att några studieförhållanden framstår som riskområden, dels i relation till KI:s nolltolerans mot diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande särbehandling, dels i relation till kravet om aktiva åtgärder i diskrimineringslagen. Dessa identifierade riskområden är:

- KI:s allmänna arbete med det främjande lika villkorsarbetet
- föräldraskap i kombination med studier
- bristande tillgänglighet
- diskriminering/trakasserier i relation till minoritet och kön
- icke önskvärd sexuell uppmärksamhet
- kränkningar och konflikter
- rapportering av utsatthet

Enkätens resultat visar att studenter med funktionsnedsättning upplever bristande tillgänglighet, studenter med barn upplever att det är svårt att kombinera föräldraskap och studier på KI. Därtill upplever studenter att KI arbetar för lite med att främja lika rättigheter och möjligheter för alla i allmänhet och i synnerhet vad gäller kön och etnisk tillhörighet.

Diskriminering och trakasserier anges ske i första hand på grund av etnisk tillhörighet, kön, ålder, funktionsnedsättning och sexuell läggning. Dock finns alla diskrimineringsgrunderna (inkl. socioekonomisk bakgrund) med som grund för både diskriminering och trakasserier bland svaren.

¹ Förstatertinsstudenterna uteslöts då de nyss påbörjat sin utbildning.

² I lagen finns det sju diskrimineringsgrunder: Kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

³ Diskrimineringslagen definierar sex former av diskriminering: Direkt diskriminering, indirekt diskriminering, bristande tillgänglighet, trakasserier, sexuella trakasserier och instruktioner att diskriminera.

⁴ Enligt diskrimineringslagen ska lärosätet arbeta med aktiva åtgärder inom följande fem områden: Antagning och rekrytering, examinationer och bedömningar, studiemiljö, möjlighet att förena studier och föräldraskap samt undervisningsformer och organisering.

I den svenska versionen anger både män och kvinnor och de som inte vill uppge sitt kön, att de varit utsatta för icke önskvärd sexuell uppmärksamhet. I den svenska versionen uppger även ett fåtal kvinnor utsatthet för sexuellt tvingande handlingar. I den engelska versionen anger endast kvinnor och de som inte vill uppge sitt kön utsatthet för icke önskvärd sexuell uppmärksamhet.

Studenterna anger att de upplever, förutom diskriminering/trakasserier och bristande tillgänglighet, även kränkningar av olika karaktär. En majoritet av de svarande i enkäten som upplevt utsatthet har inte rapporterat det de utsatts för.

I analysen av enkätsvaren har det framkommit att några grupper upplever högre grad av utsatthet i form av diskriminering, trakasserier och kränkningar. Dessa grupper är funktionsnedsatta, minoriteter kopplat till etnisk tillhörighet (inklusive hudfärg), kvinnor och personer som inte velat ange kön.

Rapporten avslutas med identifierade riskområden och rekommendationer.

Sammanfattningsvis pekar resultatet mot att det behövs mer kunskap och främjande åtgärder kopplat till bristande tillgänglighet, diskriminering och trakasserier i studiemiljön. Detta gäller i synnerhet etnisk tillhörighet och kön i samband med VFU/VIL. Därtill behövs mer kunskap och främjande åtgärder vad gäller möjligheten att kombinera föräldraskap med studier särskilt gällande VFU/VIL, konflikthantering samt förbättrade och tydliggjorda rutiner kring rapportering och utredningar om utsatthet.

KI – En studiemiljö på lika villkor? – Analys av en pilotundersökning om studenters upplevelse av diskriminering och trakasserier

Innehåll

1. Sammanfattning	3
2. Förkortningar	6
3. Bakgrund.....	6
4. Syfte	7
5. Metod och material.....	7
5.1 Enkäten.....	8
5.2 Studenterna och svarsfrekvens.....	9
6. Resultat och analys	11
6.1 Det främjande lika villkorsarbetet.....	11
6.2 Föräldraskap.....	12
6.3 Bristande tillgänglighet.....	13
6.4 Diskriminering, trakasserier och sexuella trakasserier.....	16
6.5 Icke önskvärd sexuell uppmärksamhet	33
6.6 Kränkningar och jargong.....	38
6.7 Rapportering av utsatthet.....	42
6.8 Studenterna om enkäten	45
7. Slutsatser – Riskområden och rekommendationer.....	46
7.1 Riskområden.....	46
7.2 Rekommendationer.....	47
8. Bilagor	49

2. Förkortningar

Benämning	Förklaring
DO	Diskrimineringsombudsmannen
GUA	Grundutbildningsansvarig
HULV	Kansliet för hållbar utveckling och lika villkor
KI	Karolinska institutet
KU	Kommittén för utbildning på grundnivå och avancerad nivå
PD	Programdirektor
UF	Universitetsförvaltning
VFU	Verksamhetsförlagd utbildning
VIL	Verksamhetsintegrerat lärande

3. Bakgrund

KI har nolltolerans mot diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande särbehandling. KI ska också arbeta aktivt för att förebygga dessa händelser och främja lika rättigheter och möjligheter, enligt lagkrav, förordningar och KI:s egna mål inom lika villkorsområdet.⁵

I denna rapport redovisas resultaten och en fördjupad analys av studenternas svar på en enkät om lika villkor för studenter på grundnivå och avancerad nivå som genomfördes vid KI under 2022.

Enkäten var en del av projektet Pilotundersökning om lika villkor – för studenter på grundnivå och avancerad nivå (Dnr: 1–1106/2021). KU initierade detta projekt mot bakgrund av resultaten av nyligen genomförda studier på nationell nivå som visat på förekomst av diskriminering och kränkningar bland studenter inom akademien.⁶ Ett ytterligare skäl till att initiera projektet var att komplettera KI:s befintliga studentundersökningar för att möta diskrimineringslagens krav om aktiva åtgärder.⁷ Högskolan ska fortlöpande arbeta med aktiva åtgärder i fyra steg:

⁵ KI:s mål inom lika villkorsområdet är inkluderat i [KI:s Strategi 2030 \(2019:14\)](#). Se även KI:s [Riktlinjer avseende diskriminering, trakasserier och kränkande särbehandling](#). Lika villkor är KI:s benämning för arbetet med att främja lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter samt för att motverka all form av diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande särbehandling. Innefattar även arbetet med diskrimineringslagen, jämställdhetsintegrering, breddad rekrytering och breddat deltagande.

⁶ Flera studier har visat förekomst av kränkningar och sexuella trakasserier bland studenter och medarbetare inom akademien. Som ett svar på #Metoo och #Akademikeruppropet under hösten 2017, initierades bl.a. studierna [Tellus – Sexuella trakasserier, trakasserier och kränkande särbehandling vid Lunds universitet \(2020\)](#); det nationella [forsknings- och samverkansprogrammet om sexuella trakasserier och genusbaserad utsatthet i akademien \(Genusprogrammet, 2022\)](#) och ["Vad innebär nolltolerans i praktiken?" vid Umeå universitet och KI \(2021\)](#). Det finns även andra rapporter som visar förekomst av diskriminering kopplat till andra diskrimineringsgrunder inom högre utbildning: [DO:s tillsynsbeslut och domar](#); [Är det bara jag? Om sexism och rasism i läkarutbildningens vardag: erfarenheter, förklaringar och strategier bland läkarstudenter](#), Kristoffer E. Avhandling: [Umeå universitet; 2021](#); [Studiesituationen för studenter med psykiska besvär, UHR, 2022](#).

⁷ Under 2019–2022 genomförde DO granskningar av 18 lärosäten, KI ingick inte bland dessa. Samtliga granskade lärosäten uppvisade brister i arbetet med aktiva åtgärder enligt DO ([Rapport – Undersök, åtgärda och utbilda, DO, 2022:8](#)). DO:s slutsats att lärosätena behöver utveckla sitt arbete med aktiva åtgärder och att detta behöver prioriteras av lärosätenas ledning.

1. Undersöka om det finns risker för diskriminering
2. Analysera orsaker till identifierade risker
3. Åtgärda identifierade risker för att förebygga diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter
4. Följa upp och utvärdera arbetet

Arbetet ska även innefatta samtliga sju diskrimineringsgrunder, sex diskrimineringsformer och ske inom följande fem områden:

- Antagning och rekrytering
- Examinationer och bedömningar
- Studiemiljö
- Studier och föräldraskap
- Undervisningsformer och organisering ⁸

Projektet slutrapporterades till KU i december 2022.⁹ En av rekommendationerna i projektets slutrapport var att kansliet för hållbar utveckling och lika villkor under 2023 skulle genomföra en fördjupad analys av pilotenkätens resultat och att resultatet av denna analys sedan sprids på en KI-övergripande nivå.

4. Syfte

Syftet med denna rapport är att, med utgångspunkt i resultatet av studentenkäten, identifiera riskområden och särskilt utsatta grupper bland KI:s studenter. Därtill att ge rekommendationer på framtida prioriterade områden i KI:s arbete för att förebygga och motverka diskriminering i enlighet med diskrimineringslagen.

5. Metod och material

I arbetet med denna analys har de kvantitativa enkätsvaren och fritextkommentarer granskats i enkätverktyget KI-survey. Analysen har utgått från de krav som diskrimineringslagen ställer om aktiva åtgärder. Detta innebär att vi har identifierat risker kopplade till samtliga diskrimineringsgrunder, diskrimineringsformer och de områden som inkluderas i högskolans arbete inom aktiva åtgärder.

Det kvantitativa materialet har analyserats deskriptivt och resultatet redovisas främst i figurer och tabeller. Det kvalitativa materialet, som består av fritextsvar, har analyserats tematiskt och redovisas i löpande text.

⁸ De sju diskrimineringsgrunderna som lagen definierar är: Kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

De sex formerna av diskriminering är: Direkt diskriminering, indirekt diskriminering, bristande tillgänglighet, trakasserier, sexuella trakasserier och instruktioner att diskriminera. Läs mer om [högskolans arbete med aktiva åtgärder på DO.se](#)

⁹ Projektet hade som syfte att genomföra och utvärdera enkäten som metod för att möta diskrimineringslagens krav. Enkätfrågorna togs fram tillsammans med en referensgrupp med student- och lärarrepresentanter samt experter inom universitetsförvaltningen. Projektet resulterade ett flertal rekommendationer bland annat att enkäten borde bli en återkommande del i KI:s sammanhållna kvalitetssystem och genomföras vart tredje år. Utöver det rekommenderade projektet att institutioner och program samverkar i det årliga undersökande steget och avgör vilken undersökningsmetod som fungerar bäst i verksamheten. Se Slutrapport för Pilotundersökning om lika villkor – för studenter på grundnivå och avancerad nivå (Dnr: 1–1106/2021).

Resultaten i figurer och tabeller presenteras som andel av svar i procent med antal svar inom parentes. Samtliga frågor var frivilliga, och dessutom hade vissa möjlighet till flervalsalternativ i svaren, därför kan antalet svar både vara under och över antalet svarande studenter.

Resultaten har brutits ner på bakgrundsvariablerna kön, ålder, minoritet och program, vilket möjliggjort en jämförande analys när det gäller diskriminering, trakasserier och sexuella trakasserier, icke önskvärd sexuell uppmärksamhet och rapportering av utsatthet.

Denna rapport innehåller inte resultat uppdelat på program då dessa har redogjorts för på annat sätt.¹⁰ I redovisningen förekommer resultat från både den svenska och engelska versionen.

5.1 Enkäten

Enkäten¹¹, som skickades ut i både en svensk och en engelsk version, innehöll 23 frivilliga frågor som var synliga för samtliga svarande. Därtill innehöll enkäten 20 följdfrågor som aktiverades beroende av svar. Frågorna var indelade i följande teman:

Studiemiljö

- Tillgång till resurser och upplevelser av bristande tillgänglighet
- Möjlighet att förena studier med föräldraskap
- Upplevelse av:
 - diskriminerande normer i studiemiljön
 - kränkande och nedsättande uttalanden
 - KI:s arbete med lika villkor

Frågor om utsatthet och orättvis behandling

- Upplevelse av eller bevittnande av diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier relaterat till de sju diskrimineringsgrunderna: Kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.
- Upplevelse av diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier relaterat till socioekonomisk bakgrund.¹²

Benägenhet att rapportera händelser

Rapportering av händelser: om, var/till vem en rapporterat eller vänt sig, alternativt valt bort att rapportera händelser och anledning till det.

Bakgrundsinformation

I syfte att bättre kartlägga specifika riskområden som omfattar diskrimineringsgrunderna fick studenterna ange bakgrundsinformation om sig själva. Den bakgrundsinformation som efterfrågades i enkäten var: Program, kön, ålder, etnisk tillhörighet/nationell minoritet (fråga om individen identifierar sig som en del av en minoritet kopplat till etnisk tillhörighet, nationell identitet och/eller hudfärg).

Funktionsnedsättning, religion, sexuell läggning, könsöverskridande identitet/uttryck och socioekonomisk bakgrund ingick inte i bakgrundsfrågorna. Däremot berörs dessa

¹⁰ En redovisningsrapport för program med fler än fem svaranden togs fram och skickades via epost ut till respektive PD och GUA under början av vårterminen 2023.

¹¹ Se bilaga 1 och 2.

¹² Socioekonomisk bakgrund inkluderas i enlighet med målen i [KI:s handlingsplan för breddad rekrytering och breddat deltagande 2021–2023](#).

identitetskategorier i enkätfrågorna som särskilda områden för upplevelser av normer, diskriminering och trakasserier då de har bäring för både resultatet och analysen av enkätsvaren och för identifiering av risker.

5.2 Studenterna och svarsfrekvens

Enkäten skickades ut digitalt via mejl i en svensk och en engelsk version. Den svenska versionen skickades till studenter vid alla program med svenska som undervisningsspråk på grund- och avancerad nivå fr o m termin två (4328 studenter). Den engelska versionen skickades till studenter vid alla program med engelska som undervisningsspråk på grund- och avancerad nivå fr o m termin två (310 studenter).¹³

Totalt svarade 645 studenter på enkäten i dess helhet, vilket ger en svarsfrekvens på 14 procent. På den svenska enkäten svarade 573 studenter (13 procent) och på den engelska 72 studenter (23 procent). Vid digitala centrala enkäter till studenter är svarsfrekvensen ofta inte högre än ca 30 procent. En anledning till låg svarsfrekvens som nämns i fritextsvaren, om enkätens utformning och innehåll, är att den upplevdes alltför omfattande.¹⁴ Då enkäten skickades till i stort sett hela studentpopulationen, har inget urval förekommit varför en bortfallsanalys inte är relevant. De resultat som redovisas i rapporten är baserade på de svar som har inkommit. Det innebär att det inte går att säga om det finns en högre eller lägre andel av upplevelser av diskriminering bland de som inte svarat på enkäten. Den låga svarsfrekvensen, i framför allt den svenska versionen, bör emellertid ställas i relation till att det vid KI råder nolltolerans mot diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande särbehandling.

Bakgrundsvariabler

De program med flest antal svarande är Läkarprogrammet (5,5 år), Läkarprogrammet (6 år) samt Sjuksköterskeprogrammet, läkarprogrammen och sjuksköterskeprogrammet är även de största bland KI:s program sett till antal studenter. De globala programmen (företrädesvis internationella studenter) med flest antal svarande är Masterprogrammet i folkhälsovetenskap och Kandidatprogrammet i biomedicin. Endast två svenskspråkiga program hade inga svaranden, dessa hör även till KI:s minsta program sett till antal studenter. I övrigt finns alla program representerade i svaren.

I tabell 1–3, svensk version och tabell 4–6, engelsk version, presenteras bakgrundsvariablerna kön, minoritetstillhörighet och ålder.

¹³ Förstaterminsstudenterna utslöts då de nyss påbörjat sin utbildning.

¹⁴ I projektets slutrapport (Dnr 1–1106/2021) ges ett antal rekommendationer för att höja svarsfrekvensen inför framtida undersökningar, där beskrivs också processen med utformningen av enkäten mer ingående. I bilaga 3 inkluderas även en reviderat och förkortad variant av enkäten.

Tabell 1–3. Fördelning kön, minoritetstillhörighet och ålder, svensk version. Antal individer anges i parentes.

Kvinna	Man	Ickebinär	Annat	Vill inte svara	Vet ej
73% (418)	20% (116)	0,4% (2)	0,2% (1)	5% (30)	0,5% (3)

Identifierar sig som minoritet kopplat till etnicitet, nationell identitet och/eller hudfärg	Identifierar sig ej som minoritet kopplat till etnicitet, nationell identitet och/eller hudfärg	Vill inte svara	Vet ej
29% (164)	60% (343)	6% (37)	5% (26)

Yngre än 25 år	26–30 år	31–35 år	36–40 år	41 år eller äldre	Vill inte svara
33% (190)	23% (129)	13% (72)	11% (62)	13% (75)	7% (43)

Tabell 4–6. Fördelning kön, minoritetstillhörighet och ålder, engelsk version. Antal individer anges i parentes.

Women	Men	Non-binary	Other	Prefer not to answer	Don't know
68% (48)	21% (15)	0% (0)	0% (0)	11% (8)	0% (0)

Identify as a part of a minority connected to ethnicity, national identity and/or skin colour	Do NOT identify as a part of a minority connected to ethnicity, national identity and/or skin colour	Prefer not to answer	Don't know
31% (22)	59% (42)	10% (7)	0% (0)

25 or younger	26–30	31–35	36–40	41 or older	Prefer not to answer
46% (33)	24% (17)	8,5% (6)	1,4% (1)	7% (5)	13% (9)

Av de svarande är det en högre andel kvinnor än män (ca 70 procent kvinnor, respektive 20 procent män) vilket ligger väl i linje med studentpopulationen på KI i allmänhet.¹⁵

¹⁵ De senaste tre åren (2020–2022) har andelen kvinnliga studenter varit 73 procent (helårsstudenter) ("[Karolinska institutet i korthet](#)", [KI:s hemsida 2022](#)).

Ungefär 30 procent av de svarande identifierar sig som del av en minoritet.¹⁶ Majoriteten av de svarande är under 30 år. I den engelska versionen är andelen svarande under 30 år högre än i den svenska versionen. Att andelen svaranden över 30 år i den svenska enkäten är förhållandevis hög hänger samman med att vissa specialistsjuksköterskeprogram i genomsnitt har äldre studenter.

6. Resultat och analys

Analysen av enkätsvaren visar att några studierelaterade situationer uppvisar en ökad risk för diskriminering. Dessa studiesituationer, som också utgör detta kapitelns struktur, är:

- Det främjande lika villkorsarbetet
- Föräldraskap
- Bristande tillgänglighet
- Diskriminering, trakasserier och sexuella trakasserier
- Icke önskvärd sexuell uppmärksamhet
- Kränkningar och nedsättande jargong
- Rapportering av utsatthet

I detta kapitel 6 presenteras en redovisning och analys av resultaten från enkäten utifrån ovanstående områden. I kapitel 7 nedan ges en sammanfattning av identifierade riskområden och rekommendationer baserat på dessa.

6.1 Det främjande lika villkorsarbetet

Alla universitet och högskolor ska arbeta för att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter för alla inom sin verksamhet. Arbetet beskrivs i diskrimineringslagen och kallas för aktiva åtgärder.

Ett av frågeområdena i enkäten rör huruvida studenterna upplever att KI aktivt arbetar med att främja lika rättigheter och möjligheter för alla. Huvudfrågan är uppdelad i underfrågor som utgår från de sju diskrimineringsgrunderna: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Till dessa har kategorin socioekonomisk bakgrund och den öppna kategorin "Annat" lagts till. Svartalternativen var: "Nej", "Ja, men för lite", "Ja, tillräckligt", "Ja, KI arbetar mycket med det", "Ingen åsikt" samt "Vet ej".

I enkätsvaren i den svenska versionen har 24 procent svarat antingen "Nej" eller "Ja, men för lite" på frågan om KI arbetar aktivt med att främja lika rättigheter och möjligheter oavsett etnisk tillhörighet. Även funktionsnedsättning och kön har en relativt hög andel negativa svar (22 respektive 20 procent), likaså socioekonomisk bakgrund (20 procent).

Resultatet tyder på ett missnöje med KI:s aktiva arbete med att främja lika rättigheter och möjligheter för alla. Missnöjet kan till viss del handla om att KI inte lyckats förmedla information om det arbete som pågår med att främja lika rättigheter och möjligheter för alla. Bland fritextkommentarerna förekommer bland annat:

¹⁶ Det saknas lokala jämförelsetal för denna kategori. Den mest relevanta statistiken gällande minoritet kopplat till etnicitet, nationell identitet och/eller hudfärg rörande KI kan hämtas från UKÄ:s statistikdatabas i vilken cirka 29% av nybörjarstudenterna på grund- respektive avancerad nivå på KI har utländsk bakgrund (avser åren 2020/2021) ([UKÄ:s Statistikdatabas](#), [UKÄ:s hemsida, 2022](#)). UKÄ:s data inkluderar inte internationella studenter.

Har inte märkt att KI skulle arbeta med dessa frågor. Något litet ingår i våra studier på en övergripande nivå, inom en kort tid.

Inget jag upplevt / märkt ngt av

Viktigt att notera är det även förekommer positiva omdömen om KI:s arbete med det främjande lika villkorsarbetet:

Upplever stort engagemang i att ge alla möjlighet för studier efter behov och situationer

I den engelska versionen svarar 52 procent att KI arbetar "Inte alls" eller "För lite" med att främja lika rättigheter och möjligheter för alla vad gäller etnisk tillhörighet (inklusive hudfärg). Vad gäller att KI arbetar med socioekonomisk bakgrund, funktionsnedsättning och kön anger 43 respektive 42 procent "Inte alls" eller "För lite" arbete med att främja lika rättigheter och möjligheter. Andra diskrimineringsgrunder som studenterna som svarat på den engelska versionen upplever att det arbetas otillräckligt med (antingen "Inte alls" eller "För lite") är könsöverskridande identitet eller uttryck (33 procent) och religion (31 procent).

In the daily basis, many times, people's different needs are not always considered or even asked.

More promotion about what they (KI) are doing towards that.

6.1.1 Sammanfattning främjande lika villkorsarbetet

- En relativt hög andel av studenterna uppger att KI arbetar för lite med och/eller inte förmedlar arbetet med det främjande lika villkorsarbetet tillräckligt.
- I den engelska versionen uppger nära hälften att KI inte alls eller för lite arbetar med att främja lika rättigheter och möjligheter vad gäller etnisk tillhörighet (inklusive hudfärg), kön och funktionsnedsättning.

6.2 Föräldraskap

Alla universitet och högskolor ska enligt diskrimineringslagen underlätta för föräldrar att bedriva studier. I resultatet av enkäten framgår att en majoritet (58 procent) av de svarande inte vet om det går att förena föräldraskap med studier vid KI. Cirka 25 procent i den svenska versionen upplever att det går bra, medan cirka 15 procent upplever att det är svårt att förena studier med föräldraskap.¹⁷

Upplevda svårigheter lyfts också fram i flera av fritextsvaren i den svenska versionen av enkäten.¹⁸

¹⁷ Frågan löd "Upplever du att det går att förena föräldraskap och studier vid KI?" Svarsalternativen var uppdelade enligt en sex gradig skala, från "Inte alls" till "I mycket stor utsträckning". Möjlighet till fritextkommentarer saknades. Antalet studenter i den svenska versionen som uttrycker att det inte alls går att förena föräldraskap med studier vid KI är 19 individer. 33 individer anger att det i mycket stor utsträckning går att förena studier vid KI med föräldraskap. Majoriteten av de svarande 328 anger "Vet ej". I den engelska versionen har två individer svarat att det inte alls går att förena föräldraskap med studier vid KI och två individer svarat att det i mycket stor utsträckning går att förena studier vid KI med föräldraskap. Även i den engelska versionen är det en övervägande andel som svarar "Vet ej", 40 individer.

¹⁸ Frågan löd "Upplever du att det förekommer normer som påverkar dig negativt (på ett diskriminerande sätt) i studiemiljön?" Frågan inleddes med en definition av normer som bl.a. oskrivna regler, idéer och ideal, se bilaga 1 & 2. Svarsalternativen var en sex gradig skala, från "Inte alls" (1) till "I

Programmet är inte uppbyggt för att inkludera vuxenstudier som påbörjas senare i livet där föräldraskap och försörjning under tiden måste säkras av den enskilde individen. Undervisningsmomenten har mycket kort framförhållning. Det förväntas obligatorisk närvaro på skollov och som sista kull är det svårt att studera halvfart eller ta studieuppehåll för att även kunna sköta sitt försörjningsansvar. Mer distansundervisning och förinspelade material som gör det möjligt att för oss föräldrar att studera på natten med mer flexibilitet för deltidstudier önskas för en jämställd vuxenutbildning.

Avseende ålder anser jag att KI's anpassningar för föräldrar är sådär och fyller väl ungefär lägsta tillåtna nivå. Att ta bort förinspelade föreläsningar i kurser där dessa varit tillgängliga är dåligt då det hjälper mycket när man behöver va hemma med sjuka barn.

Har bla svarat vet ej på fråga om att kombinera föräldraskap och studier då jag inte har egna barn. Däremot har jag funderat på att skaffa barn under studietiden men avstått då jag ansett att det inte skulle funka tidsmässigt och praktiskt. Många ute i arbetslivet med små barn jobbar inte 100% för att man ska kunna hämta barn och lämna i rimlig tid. Något jag anser inte skulle gå då vi vissa terminer har obligatorisk skola 8–17 varje dag. Finns ej utrymme för vabb då man missar obligatoriska moment som kan vara svåra att schemamässigt ta igen, tex preklin.

Det behöver finnas ett större stöd och intresse för oss som väljer att kombinera studier med barn

Vissa svar pekar mot att normer om vem som förväntas vara student inte går ihop med ett föräldraskap. På frågan om vilka områden dina upplevelser av normer är kopplade till har flera studenter svarat "föräldraskap".

Föräldraskap, normen är att vara ung och flexibel

Att vara förälder med små barn och att på grund av detta inte få den hjälp som behövs för att underlätta VFU

6.2.1 Sammanfattning föräldraskap

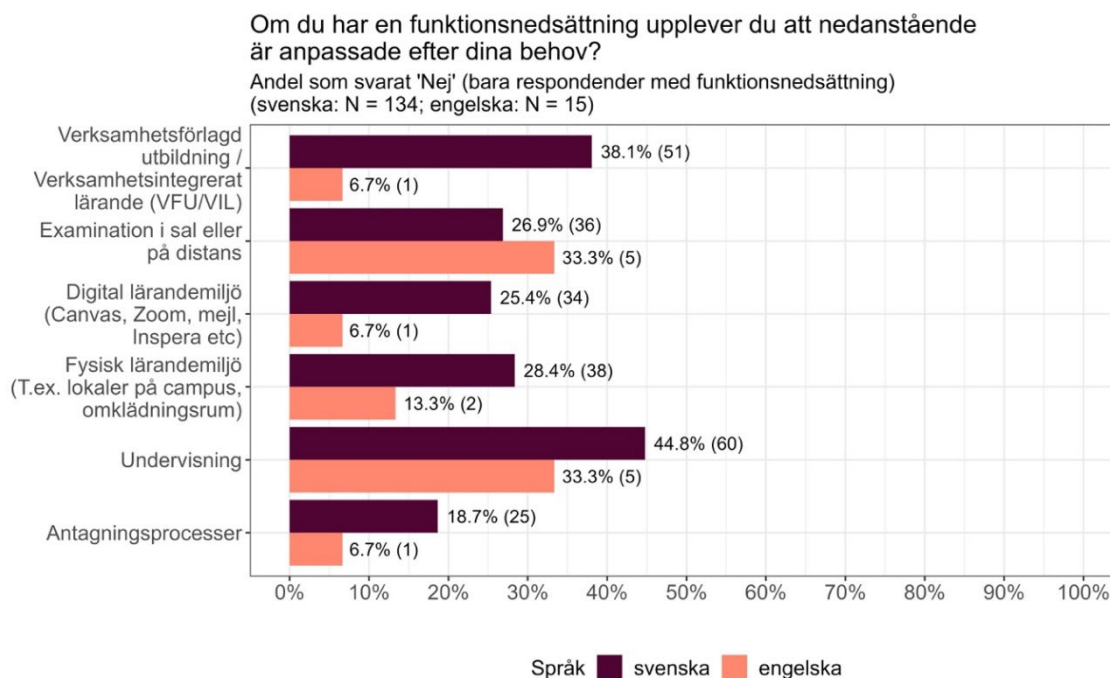
- En majoritet av de svarande anger "Vet ej" på frågan om det går att förena studier vid KI med föräldraskap.
- Av de som har erfarenhet eller vetskap om det går att förena studier vid KI med föräldraskap fördelar sig svaren någorlunda jämnt på skalan "I mycket stor utsträckning – Inte alls". Flertalet upplever att det i stor utsträckning går att förena föräldraskap med studier vid KI. Det finns en relativt hög andel studenter (ca 15 procent) som emellertid upplever att KI inte i tillräckligt hög grad underlättar för studenter med barn.
- Flera studenter anger att de i egenskap av förälder bryter mot normerna om vem som förväntas vara student vid KI och att de därför upplever begränsningar.

6.3 Bristande tillgänglighet

Funktionsnedsättning och bristande tillgänglighet är en av de diskrimineringsgrunder respektive diskrimineringsformer som diskrimineringslagen anger. I enkäten inkluderades därför en fråga om studenternas upplevelse av tillgänglighet: "Om du har en funktionsnedsättning (fysisk, kognitiv och/eller psykisk) upplever du att nedanstående är anpassade efter dina behov?" Studenterna fick sedan ta ställning till följande: Antagningsprocesser, undervisning, fysisk lärandemiljö, digital lärandemiljö, examination i sal

mycket stor utsträckning" (6). De svarande fick en följdfråga om de angett en tvåa eller högre där de fick ange vilket område normerna var kopplade till. Svarsalternativen var diskrimineringsgrunderna och socioekonomisk bakgrund, vill inte svara, vet ej och annat. Möjlighet till fritextsvar fanns vid alternativet "Annat". I den engelska versionen saknas exempel på fritextsvar angående huruvida det går att kombinera föräldraskap med studier vid KI.

eller på distans samt verksamhetsförlagd utbildning eller verksamhetsintegrerat lärande (VFU/VIL)¹⁹. I figur 1 presenteras svaren från de studenter med funktionsnedsättning som svarat nej på frågan om upplevd anpassning efter de egna behoven.

Figur 1. Andel i gruppen med funktionsnedsättning som svarat Nej på frågan "Om du har en funktionsnedsättning (fysisk, kognitiv och/eller psykisk) upplever du att nedanstående är anpassade efter dina behov?" uppdelat på svensk och engelsk version. Antal svar i parentes. Totalt antal svarande med funktionsnedsättning är 134 i svensk version och 15 i engelsk version.

Över 40 procent av de svarande som har en funktionsnedsättning i den svenska versionen upplever att undervisningen inte är anpassad efter deras behov. VFU/VIL upplevs också i hög grad som bristfälligt anpassad. Även om undervisning och VFU/VIL sticker ut med hög andel svar, innebär det inte att tillgängligheten till fullo är tillfredställande vad gäller digital lärandemiljö och antagningsprocesser, som har lägst andel svar.

Skillnaderna i svaren mellan den svenska respektive engelska versionen är svårbedömda då antalet svaranden i den engelska versionen är få till antalet. Den största skillnaden i svar vad gäller området VFU/VIL (på engelska översatt till "on-site training (VFU/VIL)") 38 procent jämfört med sju procent kan förklaras av att programmen med engelska som undervisningsspråk inte innehåller verksamhetsförlagd utbildning (VFU). Området examination är det enda där en högre andel i den engelska versionen upplever bristande tillgänglighet jämfört med den svenska versionen. Det finns emellertid inget område där

¹⁹ Svarsalternativen var: "Ja", "Nej", "Ej tillämpbar / Har ingen funktionsnedsättning", "Vill inte svara" och "Vet ej".

Funktionsnedsättning hör alltså inte till en av de frågor som ställdes i bakgrundsinformation i enkäten. I en reviderad version av enkäten föreslår vi att denna fråga delas upp i en logik där man först får ange om man har en funktionsnedsättning eller ej (se bilaga 3).

samtliga svaranden med funktionsnedsättning upplever full tillgänglighet vad gäller anpassning efter ens behov.

De svarande som angett "Nej" vid ett eller flera av områdena fick en följdfråga med en uppmaning att ge exempel i fritext. Bland fritextsvaren i den svenska versionen anges svårigheter med anpassningar inom samtliga områden, det är även den frågan som genererat flest fritextsvar i enkäten. De flesta svar handlar om svårigheter vid anpassning av behov till de med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) och läs- och skrivsvårigheter. Men svaren inkluderar även anpassning vid hörsel- och synnedsättning.

Exemplen rör bristande anpassning och bristande hantering av sjukfrånvaro under VFU, bristande tillgänglighet inom undervisning såsom behov av pauser var 45:e minut, anteckningshjälp, behov av utskick av presentationer/inspelade föreläsningar, bristande användning av mikrofon/T-slinga, rörlighet och inkonsekventa upplägg av kurser i canvas samt kort framförhållning av schema.

Har ADHD (samt psykisk ohälsa). Upplever hela utbildningen som alldeles för ostrukturerad. För högt tempo. Ingen tydlighet, ofta ingen möjlighet heller att få tydlighet vid förfrågan om förtydligande. Alla studenter förväntas passa i samma mall, VÄLDIGT få anpassningar som erbjuds. Svårt att ens få ordning på vem man ska kontakta vid frågor, vem som har hand om vad, man blir hänvisas kors och tvärs, allt detta, enbart för att be om stöd. Till slut ger man upp för det blir för rörigt och man har inte tid att rodna i allt.

Det är ofta kahoot i undervisningen. Roligt inslag, men eftersom det i princip går ut på att hinna läsa snabbt för att snabbt svara på frågorna hamnar jag alltid bland de allra sista, trots att jag kan svaren.

Exemplen rör även äventyrad anonymitet under examination för de med längre skrivtid eller datorskrivna tentamina med rättstavningsprogram.

Jag känner att min anonymitet under tentamen inskränks. Jag har rätt att använda dator med rättstavningsprogram och talsyntes men gör inte det för att min tenta skulle sticka ut. Under flera tentamenstillfällen har koderna för funkisar som har förlängd tentatid varit annorlunda än för resten av klassen. Vi är få och lätt urskiljbara.

Andra exempel på bristande tillgänglighet under examination är otydliga formuleringar i examinationsfrågor t.ex. användning av negationer i frågor. Flera kommentarer tar också upp exempel på kränkande bemötande, både under VFU/praktik och i övrig undervisning.

Under praktiken har jag inte tillgång till de hjälpmedel jag alltid annars använder då jag studerar. Jag har också blivit förtalad och diskriminerad under praktiken. Och jag bedömer att jag fått en sämre möjlighet att utveckla mig under praktiken på grund av diskriminering. Jag är rädd för att det kommer att försämra mina möjligheter till att få jobb.

Dålig förståelse och utbildning hos administratörer och föreläsare. Kränkande terminologi används, man ifrågasätter behov av tex mikrofon eller dylikt trots intyg och dokumentationer.

Det finns också kommentarer där studenter berättar att de avstår från att berätta om sin funktionsnedsättning och därför inte ges möjlighet till anpassning.

Under VFU/VIL har jag valt att inte berätta då jag har hört vissa negativa stereotyper om såna som mig (med ADHD) uttryckas av personal och föredrar att ses på neutralt även om det innebär att jag inte får vissa anpassningar.

Det finns endast några få kommentarer om antagningsprocesser och bristande tillgänglighet:

Antagning via PIL - Ni har absurda krav för intyg och krävde i slutändan hela min utredning, vilket är de mest utelämnande dokument som finns. Upplevdes som kränkande. Mikrofon användes ej under PIL

I den engelska versionen återkommer kommentarer om upplevelser av otillgänglighet i undervisningen och vid examination. En student skriver om upplevelserna av att behöva kontakta kursansvarig inför varje ny kurs.²⁰

I find it weird that I have to let the teacher know for each course that I need more resources for examination, especially as I always get the answer that the time of the exam is longer so everyone should be able to finish, also those that have disabilities. That has led me to stop contacting the teacher for better resources. I am not a fan of exposing my disabilities and therefore not interested in doing that every 5 weeks to a new teacher, especially as I do not find myself very active in class compared to others in my program so probably the only thing the teacher will remember regarding me is that I have a disability. In my studies through the years before I moved to Sweden, I only had to specify in the beginning about my condition and the student council made sure to give the teacher a list of students that would need resources to arrange another room for those students or what was appropriate each time.

I fritextsvaren förekommer även exempel på upplevelser av bristfällig förståelse och kunskap om tillgänglighetsanpassning från lärare samt kränkande bemötanden.

In repeated occasions, I have been faced with professors that are not even aware of the special adaptations that KI grants and reacting poorly when I ask for them. I have had a really unsatisfying experience when it comes to adaptations, because I need to justify myself every time that I ask for them. I feel like I need to fight for my rights repeatedly.

A co-student of mine, who has ADHD, had their necessary adaptations denied by the teacher. Even when they had a medical note stating they need some adaptations, the teacher told them "I'm not paid enough for this" and that "we all have our problems".

6.3.1 Sammanfattning tillgänglighet

- Inget område upplevs som helt tillfredställande vad gäller tillgänglighet.
- Undervisningssituationer och VFU/VIL upplevs i den svenska versionen som minst anpassade efter studenternas behov.
- Det finns vissa skillnader mellan den svenska och engelska versionen vad gäller vilka situationer som upplevs minst anpassade till särskilda behov. Resultatet vad gäller den engelska versionen är dock svårtolkat då antalet svar är få.
- I den svenska versionen har frågan om tillgänglighet engagerat många studenter vilket blir tydligt i antalet fritextsvar.

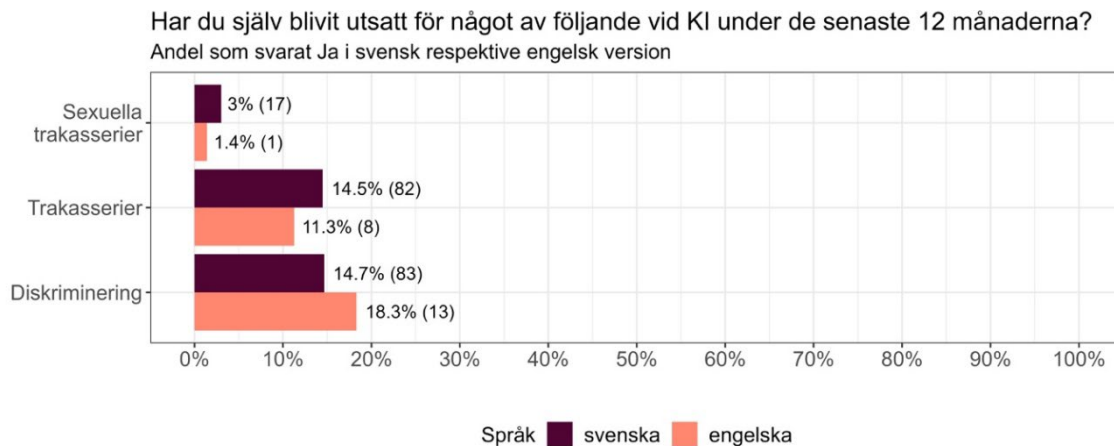
6.4 Diskriminering, trakasserier och sexuella trakasserier

Diskrimineringslagen innebär ett förbud mot diskriminering och krav på förebyggande arbete för att förhindra diskriminering och trakasserier. Universitet och högskolor har en skyldighet att utreda ärenden som kan kopplas till diskriminering och trakasserier.

Studenterna har fått svara på frågan: "Har du själv blivit utsatt för något av följande vid KI under de senaste 12 månaderna?", med svarsalternativen: "Diskriminering, trakasserier,

²⁰ Enligt diskrimineringslagen krävs att studenten kontaktar kursansvarig eftersom ett nytt beslut om anpassning behöver tas vid varje kurs.

sexuella trakasserier, inget av ovanstående, vill inte svara och vet ej". Begreppen har i enkäten förklarats enligt de definitioner som återfinns i diskrimineringslagen.²¹

Figur 2. Andel som angett sig vara utsatta för diskriminering, trakasserier och/eller sexuella trakasserier i svensk respektive engelsk version. Det var möjligt att ange flera svarsalternativ. Antal svar i parentes.

Andelen studenter som uppger att de har blivit utsatta för diskriminering och/eller trakasserier är cirka 15 procent i både den svenska och engelska enkäten, figur 2. I den svenska versionen är det en nästan lika stor andel som uppgett att de utsatts för diskriminering och/eller trakasserier. I den engelska versionen är det en högre andel studenter som anger att de har blivit utsatta för diskriminering än för trakasserier. Antalet studenter som svarat ja på frågan i den engelska versionen är få, vilket gör tolkningar något osäkra. En tänkbar reflektion är att skillnaden mellan de olika språkversionerna kan ha att göra med skilda förståelser av själva begreppen diskriminering och trakasserier bland internationella och svenska studenter.

Andelen studenter som har svarat ja på frågan om de har blivit utsatta för sexuella trakasserier kan i båda språkversionerna uppfattas som förhållandevis låg jämfört med upplevelser av trakasserier och diskriminering, figur 2. Samtidigt har totalt 18 studenter svarat ja på frågan, vilket inte är acceptabelt enligt KI:s policy om nolltolerans. Frågan kan därtill ses i ett annat ljus när studenterna har svarat på frågor om de har blivit utsatta för icke önskvärd uppmärksamhet av sexuell karaktär. Här svarar 14 procent i den svenska versionen och elva procent i den engelska (totalt 88 studenter) att de på något sätt har varit utsatt för icke önskvärd uppmärksamhet av sexuell karaktär. Resultaten på temat icke önskvärd uppmärksamhet av sexuell karaktär fördjupas i avsnitt 6.5, längre fram i rapporten.

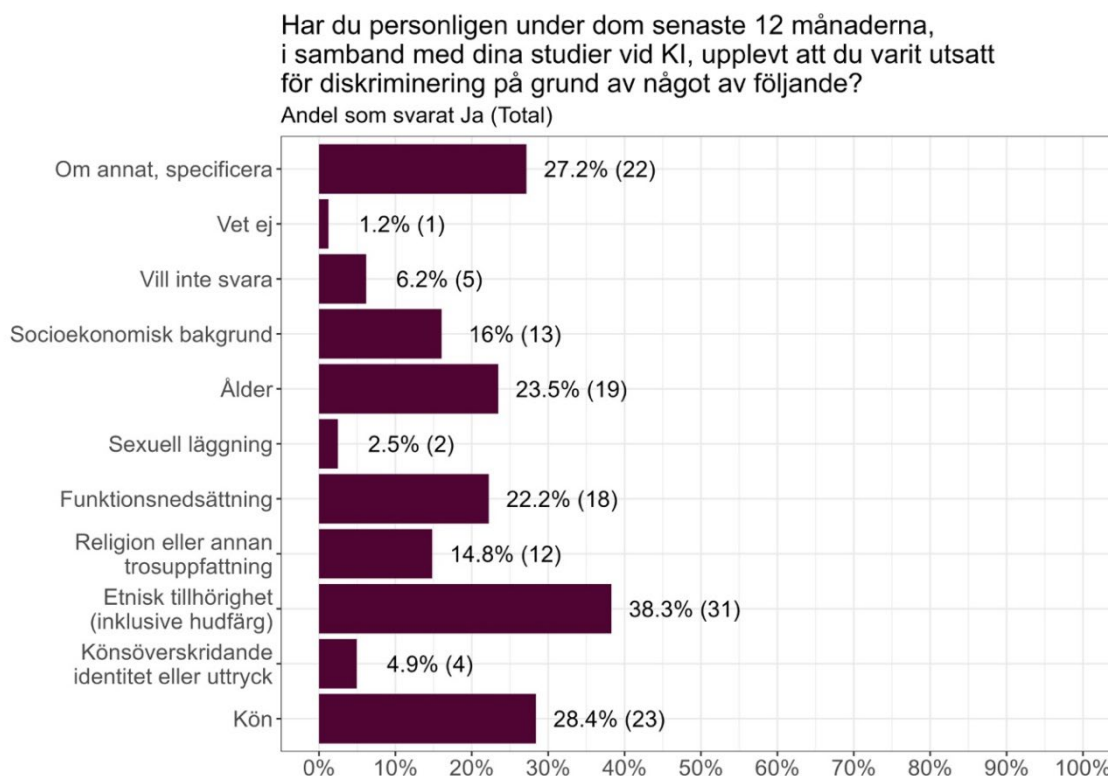
Sammanfattningsvis har de som angett utsatthet för diskriminering och trakasserier upplevelser av utsatthet kopplade till samtliga diskrimineringsgrunder (och socioekonomisk bakgrund) i både den svenska och den engelska versionen.

²¹ Diskriminering definieras som ett missgynnande eller kränkning antingen indirekt eller direkt. Trakasserier definieras som en kränkning av ens värdighet genom t.ex. nedsättande skriftliga eller muntliga kommentarer, skämt, gester eller utfrysning. Sexuella trakasserier definieras som ovälkommet beteende av sexuell natur, t.ex. kommentarer, bilder, berättelser, skämt, blickar, förslag eller filmer (SFS 2014:958).

I följande avsnitt fördjupas analysen av enkätsvaren nedbrutet på diskriminering, trakasserier och sexuella trakasserier.

6.4.1 Diskriminering

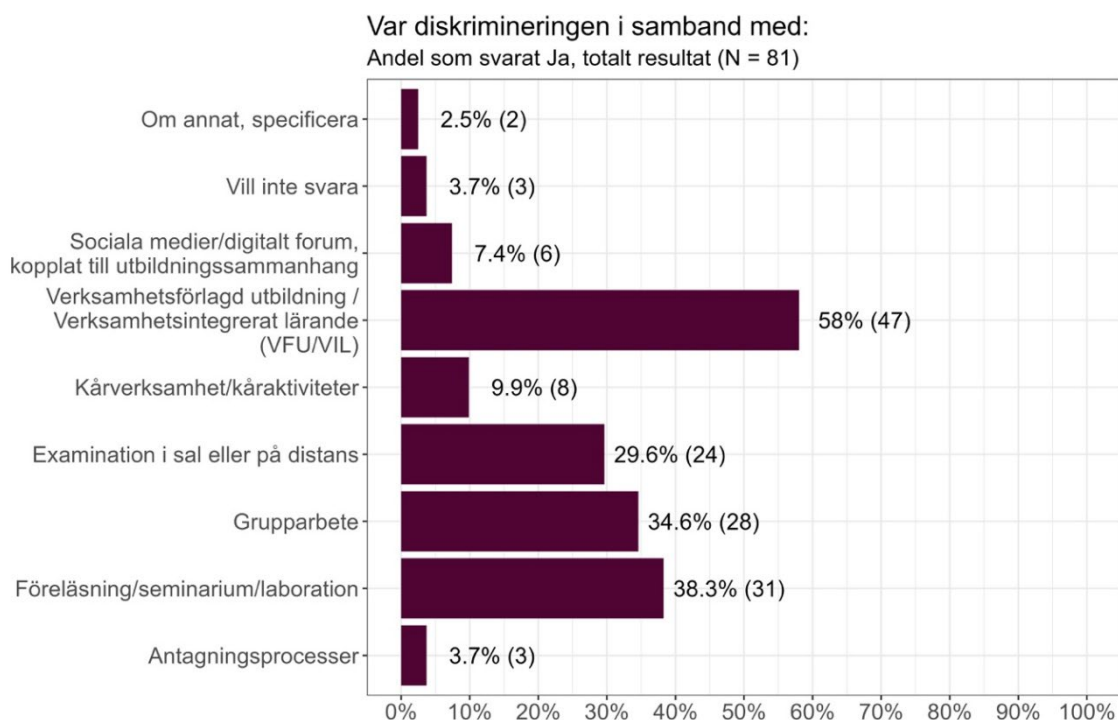
De studenter som svarat ja på frågan om diskriminering, specificerade vad diskrimineringen baserades på, figur 3.

Figur 3. Svensk version. Andelen svar som anger vilken/vilka av grunderna som de upplevt att diskrimineringen är baserad på. Det var möjligt att markera flera svarsalternativ. Antal svar inom parentes.

I den svenska versionen, figur 2, är det totalt 83 individer som uppger att de har blivit utsatta för diskriminering. Det är framför allt etnisk tillhörighet, kön, ålder och funktionsnedsättning som ligger till grund för diskrimineringen. I den engelska versionen anges diskriminering främst ha förekommit baserat på kön, etnisk tillhörighet, följt av socioekonomisk bakgrund och ålder. Antalet individer som svarat på den engelska versionen och som angett att de har varit utsatta för diskriminering är endast 13, vilket är för få för att bryta ner siffrorna på det sätt som görs för den svenska versionen. Kön, etnisk tillhörighet och ålder sticker dock ut som mer vanliga grunder för diskriminering i både den svenska och engelska versionen.

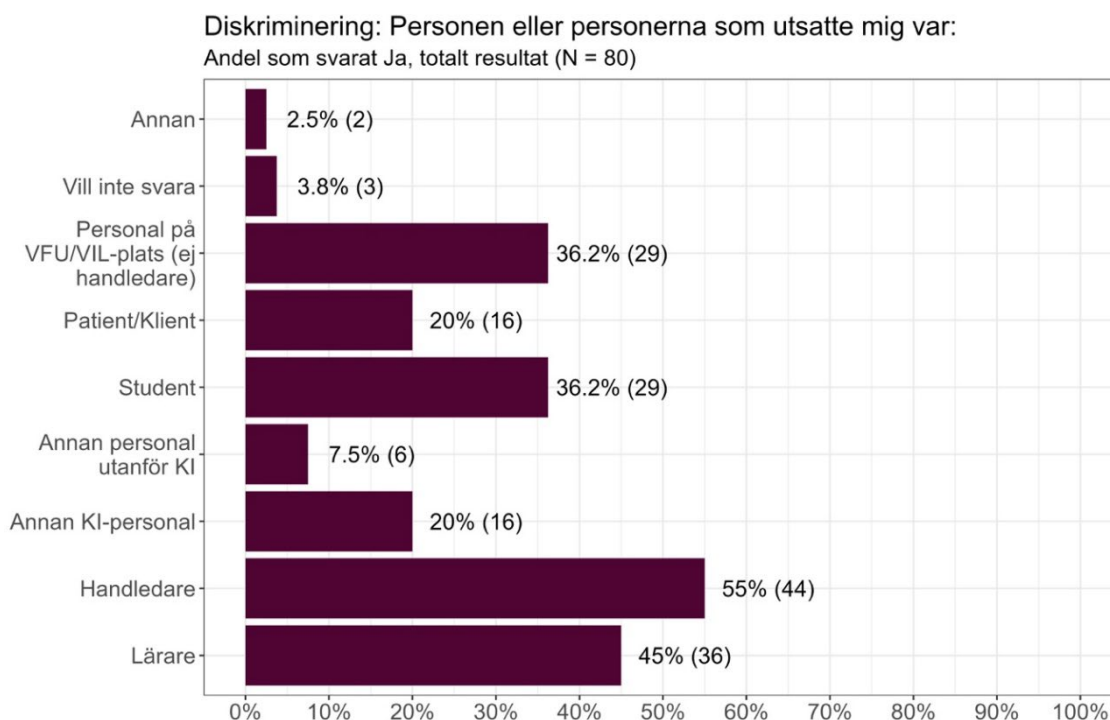
Ytterligare en följdfråga på frågan om utsatthet för diskriminering är var eller i vilket sammanhang upplevelsen av diskriminering skedde, vilket redovisas i figur 4.

Figur 4. Svensk version. Andel svar som anger vilken/vilka områden som de svarande upplevt att diskrimineringen förekom. Det var möjligt att markera flera svarsalternativ. Antal svar i parentes.

Diskriminering sker i första hand i samband med VFU/VIL men även i undervisningssituationer som föreläsning/seminarium/ laboration, grupparbete samt examination, figur 4. Även om VFU/VIL sticker ut så blir resultatet annorlunda om "in house-undervisningen" (föreläsning/seminarium/laboration och grupparbete) slås ihop. Dessa tillsammans ger en sammanlagd procentsats på 73 procent något som är väl i paritet med VFU/VIL (58 procent). Det går dock inte utifrån svaren att utläsa om samma student har kryssat för fler alternativ. Det kan konstateras att utsatthet för diskriminering sker i alla miljöer under utbildningen, dock förefaller kårverksamhet/kåraktiviteter, antagningsprocesser och sociala medier vara mindre utsatta miljöer.

Ytterligare en följdfråga i enkäten var vilken/vilka personer som de svarande upplevt att de utsatts för diskriminering av, figur 5.

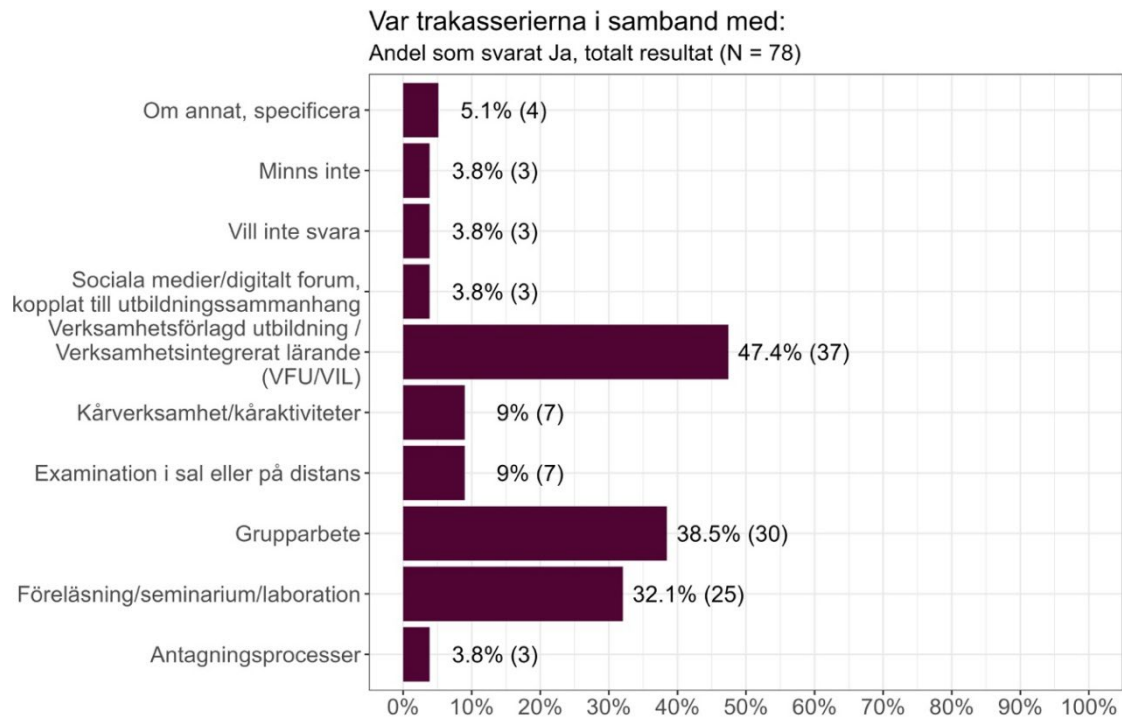

Figur 5. Svensk version. Andel svar som anger vilken/vilka personer som de svarande upplevt att de utsatts av. Det var möjligt att markera flera svarsalternativ. Antal svar i parentes.

På frågan om vem som utsatt en sticker handledare och lärare ut tillsammans med personal på VFU/VIL och andra studenter, figur 5. Kategorin handledare inkluderar dock även VFU/VIL. Detta framstår som särskilt allvarligt då handledare och lärare i egenskap av överordnade har ett ansvar för studenternas studiemiljö. Att studenter upplever sig vara utsatta för diskriminering av lärare/handledare är anmärkningsvärt då det innebär ett missbruk av den maktposition som handledare/lärare har. Efter följande avsnitt om trakasserier och i avsnittet 6.6 Kränkningar och jargong redovisas några fritextkommentarer som kan ge viss vägledning om hur studenter kan uppleva diskriminering.

6.4.2 Trakasserier

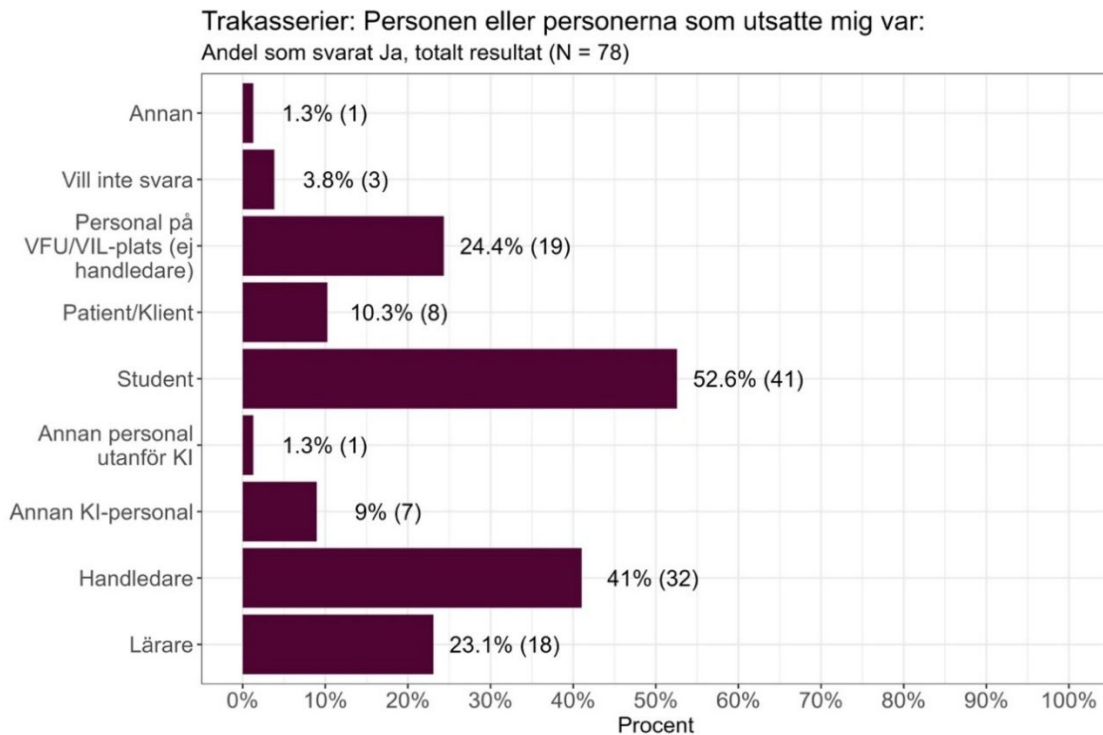
Precis som för diskriminering är det i första hand etnisk tillhörighet, kön, ålder, annat, funktionsnedsättning och sexuell läggning som ligger till grund för upplevda trakasserier. Dock finns alla diskrimineringsgrunderna (inkl. socioekonomisk bakgrund) med som grund för trakasserier bland svaren i den svenska versionen. Sammanlagt är det 82 jakande svar vad gäller utsatthet för trakasserier, figur 2. I den engelska versionen är antalet som angett att de har varit utsatta för trakasserier få (8 individer) varför ytterligare analys i form av figurer nedbrutna i områden och vem som utsatt ej är möjlig. Det kan emellertid konstateras att de upplevda trakasserier i den engelska versionen har att göra med kön, funktionsnedsättning, socioekonomisk bakgrund och ålder.

Figur 6. Svensk version. Andel svar som anger vilken/vilka områden som de svarande upplevt att trakasserierna var i samband med. Det var möjligt att markera flera svarsalternativ. Antal svar i parentes.

Vad gäller den svenska versionen sticker VFU/VIL, grupparbete och föreläsning/seminarium/laboration ut som de miljöer där flest upplever trakasserier, figur 6. Examination inte är ett lika tydligt område för upplevda trakasserier som vid upplevd diskriminering.

Precis som för diskriminering ställdes följdfrågan om vilken/vilka personer som utsatt en för trakasserier, figur 7.

Figur 7. Svensk version. Totalt resultat. Andel svar som anger vilken/vilka personer som de svarande upplevt att de utsatts av. Det var möjligt att markera flera svarsalternativ. Antal svar i parentes.

När det gäller vilka personer som utsatte finns skillnad mellan upplevelser av trakasserier jämfört med diskriminering. Här är det framför allt andra studenter följt av handledare, personal på VFU/VIL och lärare, figur 7.

6.4.3 Fritextkommentarer diskriminering och trakasserier

Exakt vad studenterna syftar på när de har svarat ja på frågor om upplevd diskriminering och trakasserier är svårt att veta, i synnerhet då enkäten inte specifikt innehöll uppmaningar om att ge exempel. På frågan om vilken diskrimineringsgrund diskrimineringen eller trakasserier har samband med finns alternativet "Annat" och en möjlighet att specificera i fritextkommentar. Bland dessa kommentarer återkommer diskriminering och trakasserier som handlar om utseende, kroppsform, språkkunskaper, föräldraskap och åsikter. Särskilt yngre och kvinnor har kommentarer om kroppsform och utseende.

Övervikt

Klädsel som är helt normal /.../ Förmodligen för att min kropp ser annorlunda ut än de flesta

För att jag vågat stå upp för mina åsikter?? Jag vet faktiskt inte. Trakasserier är inte så rationella.

I några fritextkommentarer tas ens personliga åsikter och ställningstaganden upp som en orsak till diskriminering och trakasserier. Ett exempel på detta är följande:

/.../ Jag har dock sett studenter fryst ut och osynliggjort andra studenter för deras politiska åsikt eller för ett kontroversiellt ställningstagande, tex. om genusideologin.

Jag upplever att det råder en tystnadskultur på skolan där man inte känner sig trygg i att få yttra sin åsikt utan att mötas av en våg av kritik (de må vara få men de är väldigt högljuda). För att värna om demokratin och slå vakt om allas rätt till yttrandefrihet är det viktigt att motarbeta demoniseringen av meningsmotståndare och tydliggöra att skolan är en neutral och trygg plats för öppen diskussion.

En kategori som inte ingår i diskrimineringsgrunderna men som funnits med bland svarsalternativen för följdfrågor om normer, diskriminering och trakasserier är socioekonomisk bakgrund. På frågan om normer²² och vilka områden som kopplas samman med normer kommer socioekonomisk bakgrund på fjärde plats, tätt efter ålder, vad gäller andel svar i den svenska versionen. I den engelska versionen kommer socioekonomisk bakgrund först, dvs flest andel svarande anser att det finns begränsande normer vid KI som hänger samman med just socioekonomisk bakgrund. Emellertid efterfrågades inte exempel i fritextsvar, vilket gör att är svårt att veta på vilka sätt det påverkar utbildningen. Några svarande som angett "Annat" har dock tagit upp exempel på begränsande normer som relaterar till socioekonomisk bakgrund (i den svenska versionen).

Barn till läkarföräldrar, högutbildade föräldrar

Utbildningsbakgrund, ex gymnasial inriktning

Kultur: hur man väljer att prata, vilka man väljer att umgås med, maten man äter, hur man klär sig, vad man lyssnar på för musik

Ytterligare områden som nämns i enkäten och som förekommer i svaren på följdfrågor kring diskriminering och trakasserier är sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck.

Vissa studenter, speciellt killar med utländsk bakgrund har en negativ syn på HBTQ personer därför önskar jag att undersökningen analyserade kopplingen mellan religion och HBTQ attityder och värderingar. Tycker att man skulle få mer relevant data då och på så viss bättre motverka dessa negativa attityder eftersom detta skulle gynna HBTQ studenter men också framtida HBTQ patienter som studenterna kommer att stötta på senare i framtiden när karriären väl börjar.

I den engelska versionen förekommer generellt sett få fritextsvar men några berör diskriminering och kränkningar.

A white boy occupied the room I booked at library, saying if I cannot find a person who speaks Swedish to explain him the booking rules, he will not leave the room for my use:(

6.4.4 Sexuella trakasserier

I den svenska versionen anger 17 personer att de har blivit utsatta för sexuella trakasserier. I den engelska versionen endast 1 person. Enligt följdfrågorna sker sexuella trakasserier oftast i samband med VFU/VIL följt av föreläsning och grupparbete även om utsatthet för sexuella trakasserier anges förekomma inom samtliga områden. Mest vanligt är att bli utsatt av annan student följt av personal vid VFU/VIL och handledare. Det saknas fritextsvar angående sexuella trakasserier i båda versionerna av enkäten.

6.4.5 Sammanfattning diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier

- Andelen studenter som uppger att de har blivit utsatta för diskriminering och/eller trakasserier är elva respektive 18 procent (80–85 resp. 8–13 individer) i den svenska respektive engelska versionen. Upplevelsen av utsatthet för trakasserier är liknande upplevelsen av utsatthet för diskriminering i den svenska versionen, däremot är

²² Frågan löd "Upplever du att det förekommer normer som påverkar dig negativt (på ett diskriminerande sätt) i studiemiljön?" Innan frågan fanns även en definition av normer som bl.a. oskrivna regler, idéer och ideal, se bilaga 1 & 2.

diskrepansen mellan upplevelsen av diskriminering respektive trakasserier större i den engelska versionen

- Vad gäller diskriminering och trakasserier är det i första hand etnisk tillhörighet, kön, ålder, annat, funktionsnedsättning och sexuell läggning som utgör grunden för utsatthet. Dock finns alla diskrimineringsgrunderna (inkl. socioekonomisk bakgrund) med som grund i den svenska versionen
- Resultaten visar att diskriminering och trakasserier i första hand sker i samband med VFU/VIL, föreläsning/seminarium/laboration och grupparbeten. Det finns också upplevelser av diskriminering och trakasserier inom samtliga områden som listas i följdfrågorna: sociala medier/digitalt forum, antagningsprocesser, examination i sal eller på distans och kårverksamhet/kåraktiviteter
- Det är i första hand handledare och lärare som upplevs vara de som diskriminerar. Kategorin handledare inkluderar även VFU/VIL
- Fritextsvaren visar bland annat att utseende, kroppsform och politisk åsikt/hållning är en grund för upplevelser av både diskriminering och trakasserier
- I den svenska respektive engelska versionen uppger 17 respektive 1 person att de har blivit utsatta för sexuella trakasserier

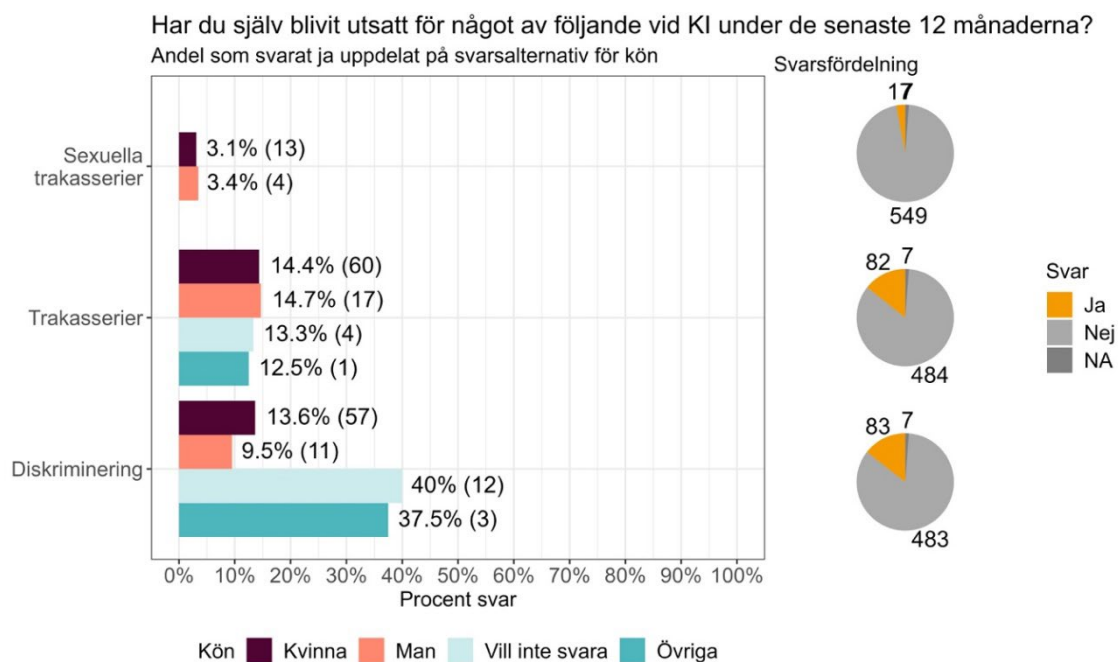
6.4.6 Diskriminering/trakasserier (inkl. sexuella) uppdelat på bakgrundsvariabler

Som nämndes tidigare har analysen av resultaten gjorts av både de totala resultaten för den svenska och engelska versionen och av svaren uppdelade på bakgrundsvariabler som kön, ålder och minoritet. Nedan redovisas resultaten vad gäller utsatthet för diskriminering och trakasserier uppdelat på bakgrundsvariablerna kön, ålder och minoritet.

6.4.6.1 Kön (inklusive ickebinär och annan könsidentitet)

En av diskrimineringsgrunderna i diskrimineringslagen är kön vilket definieras som att någon är kvinna eller man. Förbudet mot könsdiskriminering omfattar också personer som planerar att ändra eller har ändrat sin könstillhörighet. Det finns även andra perspektiv på kön och identitet som skyddas under diskrimineringsgrunden könsidentitet och könsuttryck.

I figur 8 redovisas studenternas upplevelser av diskriminering, trakasserier och sexuella trakasserier de senaste tolv månaderna baserat på kön.

Figur 8. Svensk version. Andel som har angett utsatthet för diskriminering, trakasserier och/eller sexuella trakasserier uppdelat på alternativen för kön: *Kvinna, man, vill inte svara* och *övriga (ickebinära, annat och/eller vet ej)*. Det var möjligt att markera flera svarsalternativ. Antal svar i parentes.

Cirklarna till höger visar antalet studenter som svarat ja eller nej av den totala svarspopulationen. NA står för uteblivet svar.

Av de som svarat ja på frågan om de har blivit utsatta för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier i den svenska versionen är skillnaderna mellan kvinnor och män vad gäller utsatthet för trakasserier relativt liten även om *antalet* kvinnor som har svarat ja är betydligt fler. Detsamma kan sägas gälla för sexuella trakasserier. I enkäten har studenterna givits möjlighet att förtydliga vad som har legat till grund för deras upplevelser av diskriminering/trakasserier, tabell 6 och 7.

Tabell 6. Svensk version. Andel *kvinnor* som svarat ja på frågan: Har du personligen under dom senaste 12 månaderna, i samband med dina studier vid KI, upplevt att du varit utsatt för diskriminering på grund av något av följande? Det var möjligt att markera flera svarsalternativ. Antal svaranden inom parentes.

	Diskriminering (kvinnor)	Trakasserier (kvinnor)
Kön	34% (19)	25% (14)
Könsöverskridande identitet eller uttryck	5% (3)	2% (1)
Etnisk tillhörighet (inklusive hudfärg)	39% (22)	36% (20)
Religion eller annan trosuppfattning	18% (10)	9% (5)

Funktionsnedsättning	25% (14)	14% (8)
Sexuell läggning	2% (1)	5% (3)
Ålder	25% (14)	23% (13)
Socioekonomisk bakgrund	20% (11)	9% (5)
Om annat, specificera	29% (16)	23% (13)
Summa ²³	202% (113)	160% (89)

En något högre andel kvinnor än män uppger att de har blivit utsatta för diskriminering (jfr tabell 7 nedan). På frågan om vad diskrimineringen rör svarar högst andel kvinnor att det handlar om etnisk tillhörighet, kön, ålder och funktionsnedsättning. Bland fritextsvararen vid alternativet "Om annat, specificera" förekommer utseende, klädsel och övervikt som grund för diskrimineringen, men även föräldraskap, språkkunskaper och ursprung tas upp. Vad gäller upplevelser av trakasserier i gruppen kvinnor gäller det framför allt grunderna etnisk tillhörighet, kön och ålder i fallande ordning.

Tabell 7. Svensk version. Andel män som svarat ja på frågan: Har du personligen under dom senaste 12 månaderna, i samband med dina studier vid KI, upplevt att du varit utsatt för diskriminering på grund av något av följande? Det var möjligt att markera flera svarsalternativ. Antal svar inom parentes.

	Diskriminering (män)	Trakasserier (män)
Kön	36% (4)	23% (4)
Könsöverskridande identitet eller uttryck	9% (1)	23% (4)
Etnisk tillhörighet (inklusive hudfärg)	45% (5)	23% (4)
Religion eller annan trosuppfattning	18% (2)	12% (2)
Funktionsnedsättning	9% (1)	12% (2)
Sexuell läggning	9% (1)	41% (7)
Ålder	27% (3)	29% (5)
Socioekonomisk bakgrund	18% (2)	18% (3)
Om annat, specificera	18% (2)	6% (1)
Summa ²⁴	191% (21)	188% (32)

Bland män som anger att de har blivit diskriminerade är etnisk tillhörighet, kön och ålder i första hand anledningen. När det gäller trakasserier i gruppen män anges sexuell läggning, kön, könsöverskridande uttryck och etnisk tillhörighet som grund för trakasserier. Antalet svarande är relativt få, vilket bör tas i beaktande vid analysen.

²³ Summan för procentsatsen är här högre än 100 procent då det var möjligt att markera flera svarsalternativ.

²⁴ Se fotnot 24 ovan.

I gruppen som inte vill svara på frågan om kön eller angett "annat" är andelen som blivit utsatta för diskriminering 40 respektive 37 procent. I följdfrågorna om vad diskrimineringen rör anges etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning, ålder, annat och vill inte svara. Vad gäller trakasserier rör det könsöverskridande identitet eller uttryck samt funktionsnedsättning. Antalet svarande i denna grupp är emellertid för få för en djupare analys.

I fritextsvaren vad gäller diskriminering och trakasserier där kön anges som skäl lyfts bland annat normer om hur en kvinna förväntas vara och bete sig.

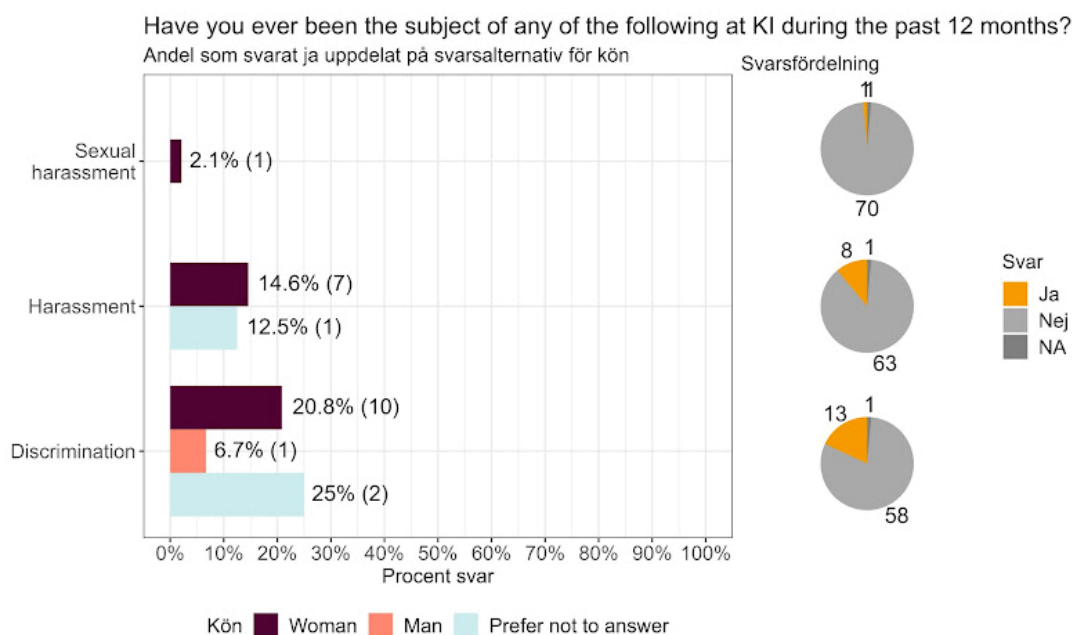
Som kvinna förväntas man vara en tyst mus som inte pratar eller ställer frågor. Och gör man det så blir lärare ofta irriterade. Även andra typer av beteenden är mer tolererade hos männen i klassen, tex. att inte komma ombytt till KTC, komma sent, behöva vabba. Kvinnor har mindre flexibilitet under utbildningen och större krav att leva upp till samt ett snävare normideal. Det finns en väldigt stereotyp kvinnobild på utbildningen.

Det vanliga gamla trista att män tros vara läkare och kvinnor tros vara sjuksköterskor.

Jag tycker personligen att det är väldigt likriktat framförallt bland kvinnor. Som kvinna på KI är det inte viktigaste att vara nyfiken och kunnig utan att "passa in", man ska inte ta plats, man ska vara tyst, duktig och käck, finns inget utrymme att vara annorlunda. Att vara annorlunda är på många sätt inför kollegor och lärare synonymt med att vara "ett freak" eller oseriös. Dvs. det finns ett skevt kvinnoideal. /.../ Utbildningen är heller inte anpassad för att man ska behöva vabba, det är i princip omöjligt att göra det utan man får förlita sig 100%igt på sin partner.

Det saknas svar kring begränsande normer vad gäller män. Däremot förekommer fritextsvar som handlar om upplevd diskriminering på grund av sexuell läggning.

Många har fortfarande tanken av ett heteronormativt samhälle och vi bör tänka mer på hur vi pratar och låta inkluderande än att anta ens kön, sexualitet etc.

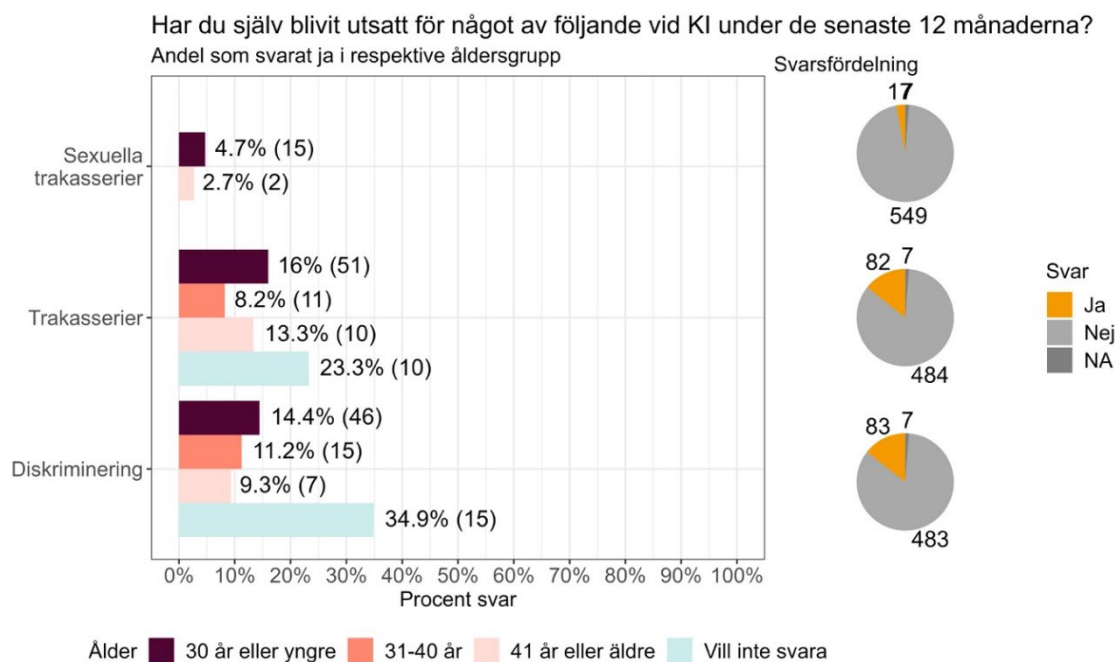
Figur 9. Engelsk version. Andel svarande som anger att de varit utsatta för diskriminering, trakasserier och/eller sexuella trakasserier uppdelat på kvinna, man och vill inte svara. Alternativet ickebinär, annat, vet ej hade inga svarande. Det var möjligt att markera flera svarsalternativ. Antal svar i parentes.

I den engelska versionen är skillnaderna mellan könen större än i den svenska versionen. Ingen man i den engelska versionen uppger att han har blivit utsatt för vare sig trakasserier eller sexuella trakasserier. Endast en man uppger sig har blivit diskriminerad. Däremot uppger var femte kvinna att hon utsatts för diskriminering. Av de som svarat att de inte vill uppge kön är antalet diskriminerade och trakasserade 2, respektive 1. Bland de kvinnor som anger att de har blivit diskriminerade rör det företrädesvis kön och ålder. Då detta gäller få personer och fritextsvar saknas har ingen vidare analys varit möjlig.

6.4.6.2 Ålder

Av de individer som har angett att de har blivit utsatta för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier är det svårt att se en tydlig tendens uppdelat på de svarandes ålder. I den engelska versionen är antalet svarande uppdelat på åldersgrupp få och redovisas därför inte som figur.

I figur 10 fördelar sig svaren enligt följande vid uppdelning i ålderskategorierna 30 år eller yngre, 31–40 år, 41 år eller äldre och vill inte svara.

Figur 10. Svensk version. Andel svarande som angett att de varit utsatta för diskriminering, trakasserier och/eller sexuella trakasserier uppdelat på ålderskategorierna 30 år eller yngre, 31–40 år, 41 år eller äldre samt vill inte svara. Det var möjligt att markera flera svarsalternativ. Antal svar i parentes.

I åldersgruppen 30 år eller yngre anger en något högre andel upplevelser av diskriminering, trakasserier och sexuella trakasserier än i de övriga åldersgrupperna, figur 10. Även i gruppen 41 år och äldre anges en något högre andel upplevelser av trakasserier. Det som dock tydligast sticker ut i detta avseende är gruppen som ej vill ange ålder där svar om upplevelser av både diskriminering och trakasserier är mer vanligt förekommande.

Bland fritextsvaren förekommer:

Tycker att lärarna favoriserar äldre personer i klassen samt personer av ett visst kön

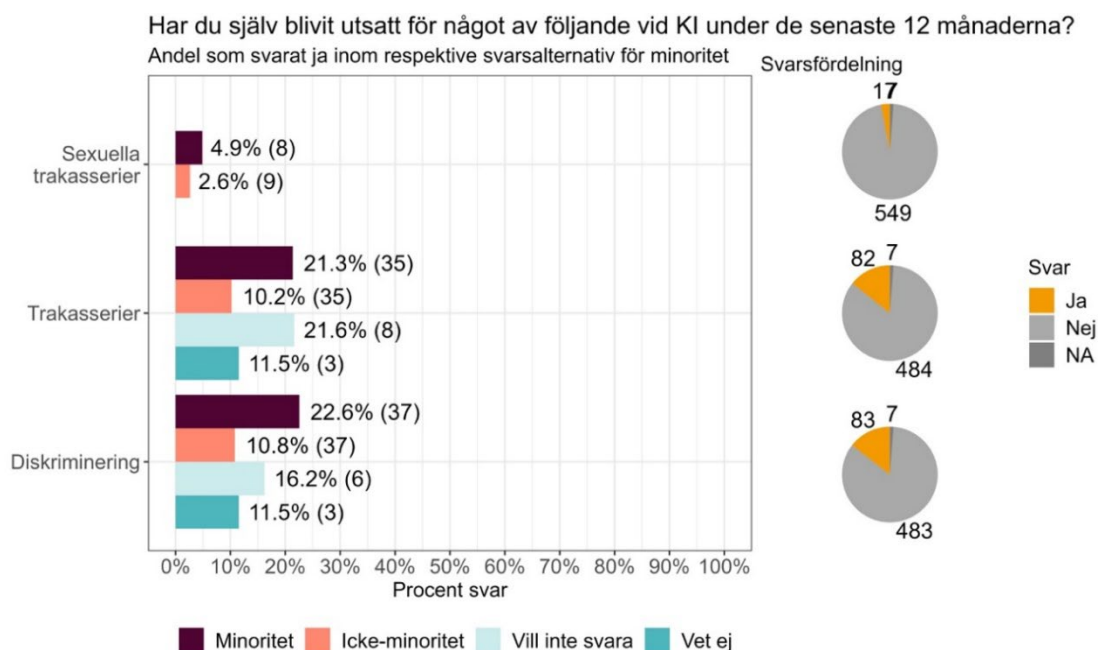
Det är inte riktat mot mig, men ibland kan jag överhöra skämt om andra kursare som är äldre än genomsnittet.

Ålder är en svårtolkad identitetskategori i detta sammanhang eftersom antalet yngre studenter dominerar. Tendensen verkar vara att studenter yngre än 30 år upplever mer utsatthet för både diskriminering, trakasserier och sexuella trakasserier. När det gäller trakasserier och sexuella trakasserier rapporterar studenter över 41 en något högre utsatthet än åldersgruppen 31–40 år.

6.4.6.3 Minoriteter

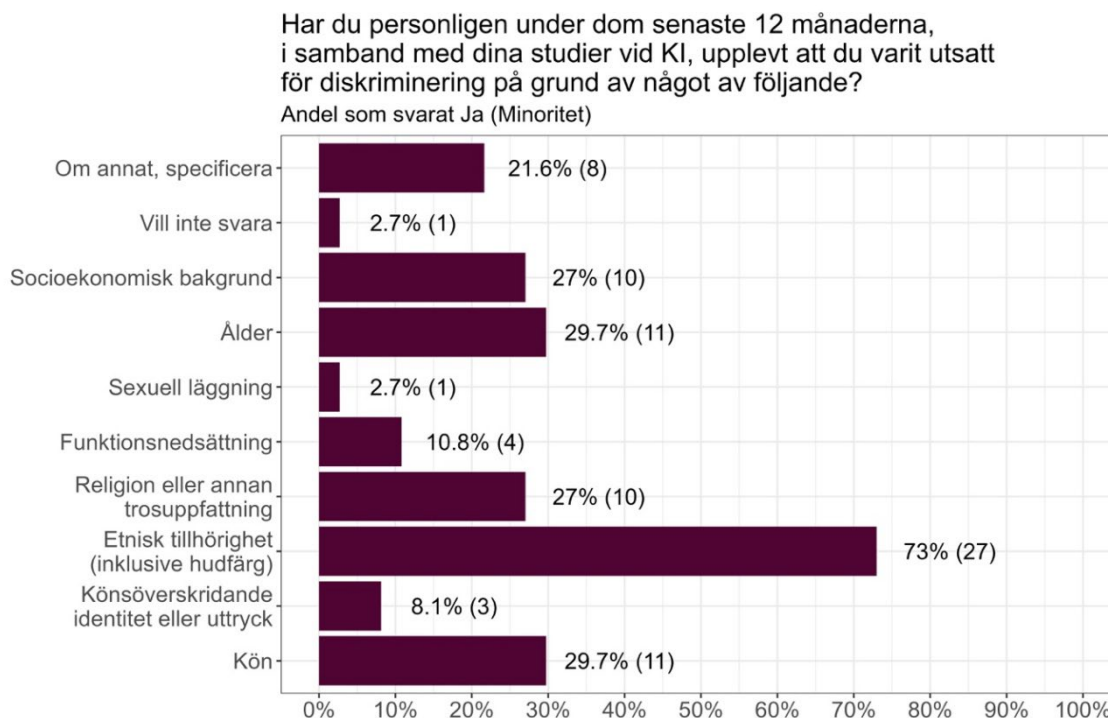
I enkäten har studenterna förutom att ange kön och ålder getts möjlighet att ange om de tillhör en minoritet kopplat till etnicitet, nationell identitet och/eller hudfärg. I den svenska versionen är andelen som identifierar sig som minoritet 29 procent, tabell 1–3.

Bland de som uppger att de identifierar sig som en minoritet kopplat till etnisk tillhörighet, nationell identitet och/eller hudfärg är andelen som har erfarenhet av diskriminering och trakasserier högre än i kategorin icke-minoritet. Därtill är andelen som har angett att de blivit utsatta för diskriminering och/eller trakasserier i gruppen minoritet högre vid en jämförelse med kön (kvinnor), figur 8. Att tillhöra en minoritet tycks således innebära en högre risk och utsatthet för diskriminering och trakasserier än kön.

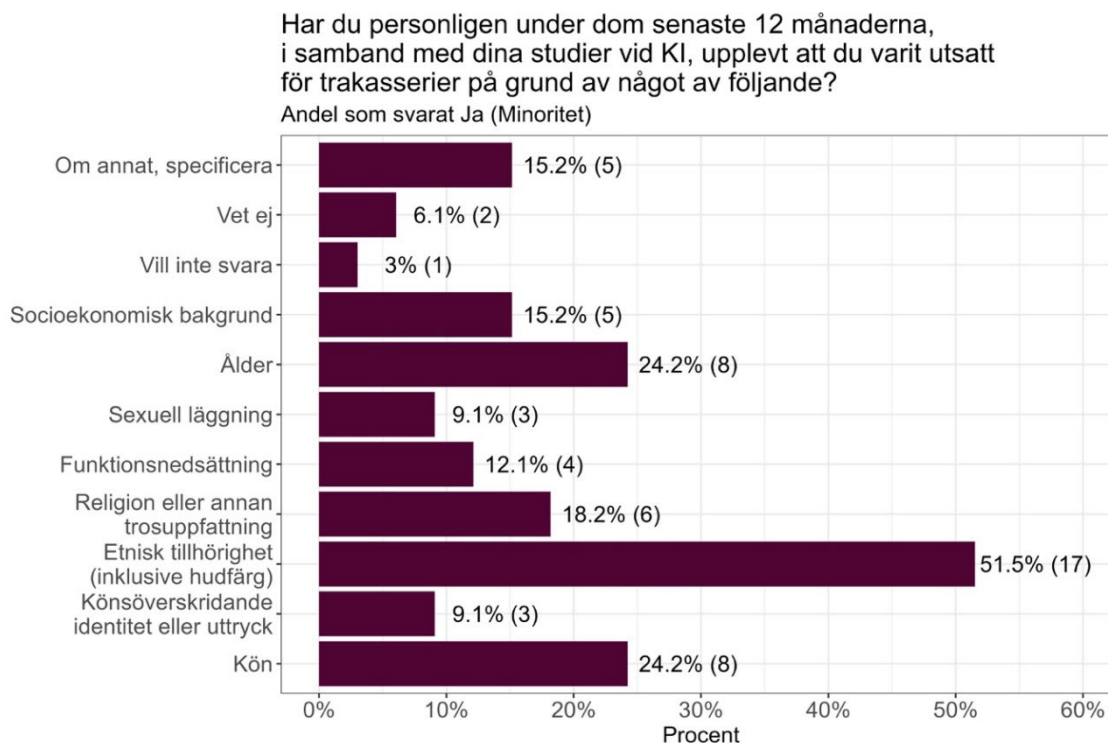
Figur 11. Svensk version. Andel svarande som uppger att de blivit utsatta för diskriminering, trakasserier och/eller sexuella trakasserier uppdelat på *minoritet*, *ickeminoritet*, *vill inte svara*, *vet ej*. Det var möjligt att markera flera svarsalternativ. Antal svar i parentes.

Det är ungefär dubbelt så hög andel i kategorin minoritet än i kategorin icke-minoritet som anger att de har varit utsatta för diskriminering, trakasserier och sexuella trakasserier, figur 11. I grupperna "vill inte svara" och "vet ej" är det också ett antal individer som angett att de har varit utsatta för diskriminering och trakasserier.

Figur 12. Svensk version. Gruppen som angett att de identifierar sig som en *minoritet kopplat till etnicitet, nationell identitet och/eller hudfärg* och som angett att de upplevt diskriminering. Visar andel svar som anger vilken/vilka av grunderna som de svarande upplevt att diskrimineringen är baserad på. Det var möjligt att markera flera svarsalternativ. Antal svar i parentes.

På följdfrågan om vilken eller vilka grunder diskrimineringen var kopplad till anger de som tillhör en minoritet att diskrimineringen främst är kopplad till etnisk tillhörighet, kön, ålder, religion och socioekonomisk bakgrund, figur 12. I fritextkommentarerna förekommer i kategorin som svarat ja till minoritet språkförmåga, hur man ser ut och ursprung som svar på annat.

Figur 13. Svensk version. Gruppen som angett att de identifierar sig som en *minoritet kopplat till etnicitet, nationell identitet och/eller hudfärg* och som angett att de upplevt trakasserier. Visar andel svar som anger vilken/vilka av grunderna som de svarande upplevt att trakasserierna är baserad på. Det var möjligt att markera flera svarsalternativ. Antal svar i parentes.

Vad gäller trakasserier är det i första hand etnisk tillhörighet som ligger till grund för trakasserier, figur 13, därefter kommer kön, ålder och religion. Som svar på annat förekommer i fritextkommentarerna återigen hur man ser ut men även kultur som språk, umgänge, musik.

Bland fritextsvaren förekommer:

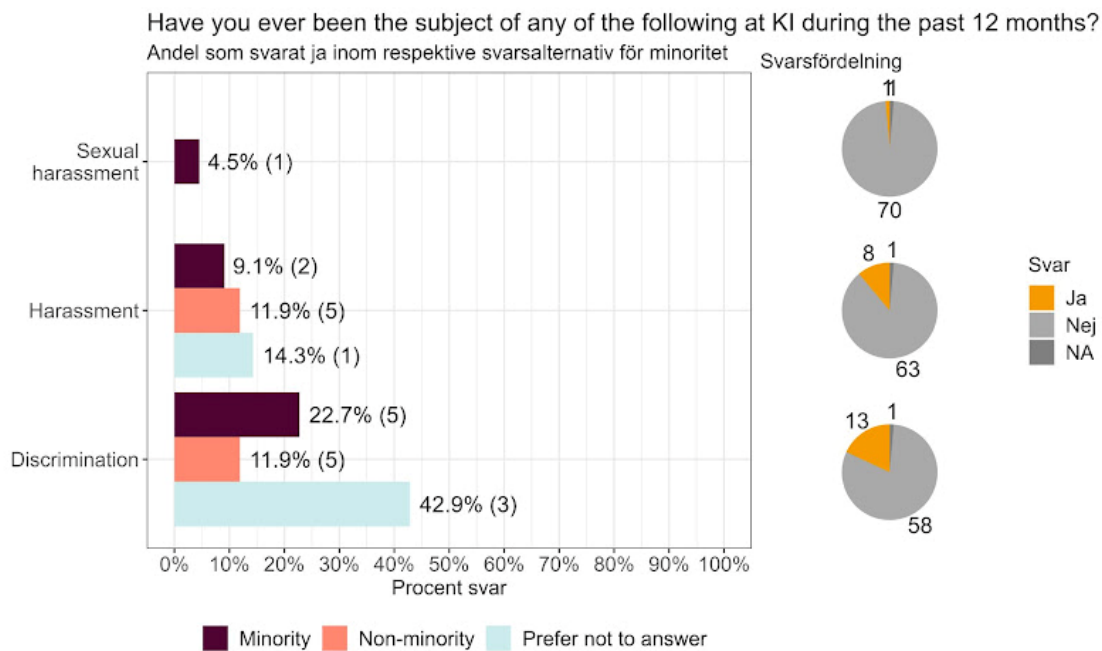
Jag tänker så här väljer man att arbeta på ett universitet där olika etnicitet arbetar eller studerar då ska man ha en anse att alla människor är lika värda.

/.../ Också irriterad på att det bara är vita modeller i typ alla böcker, powerpoints osv (jag är själv vit) men tycker det är oerhört trist och smalt och diskriminerande gentemot andra.

För övrigt har jag vid enstaka tillfälle påpekat att skolan använt vad jag uppfattat som förlegade beskrivningar (gällande etnicitet) för föreläsare, och då uppfattat att jag blivit bemött med ointresse.

Jag tycker att det finns några svenska studenter som diskriminerar de andra som inte kan uttrycka sig på samma sätt. Och det får mig att känna mig dålig. Lärarna är jätteduktiga på att inte diskriminera någon.

I den engelska versionen är antalet svarande få (22 personer vilket motsvarar 31 procent), dock framträder samma mönster som tidigare, det vill säga att studenterna gör skillnad på diskriminering och trakasserier och att fler anser sig ha blivit utsatta för diskriminering än trakasserier.

Figur 14. Engelsk version. Andel svarande som uppger att de blivit utsatta för diskriminering, trakasserier och/eller sexuella trakasserier uppdelat på *minoritet*, *ickeminoritet*, *vill inte svara*. Det var möjligt att markera flera svarsalternativ. Antal svar i parentes.

Vad gäller den engelska versionen är det fem individer som har angett sig vara diskriminerade i gruppen som identifierar sig som en del av en minoritet, två individer har angett trakasserier och en individ sexuella trakasserier, figur 14. I gruppen icke-minoritet är antalet desamma men andelen mindre vad gäller diskriminering men högre vad gäller trakasserier. I gruppen som ej vill svara är andelen som upplevt diskriminering drygt 40 procent. Dock är antalet individer i den kategorin endast tre, vilket gör tolkningar osäkra. Fördelningen vad gäller diskrimineringsgrunderna visas ej på grund av för få svar.

6.4.6.4 Sammanfattning bakgrundsvariabler

- De svarande som identifierar sig som en del av minoritet (kopplat till etnicitet, nationell identitet och/eller hudfärg) upplever mer utsatthet för diskriminering, trakasserier och sexuella trakasserier än övriga.
- Bland de svarande som identifierar sig som minoritet är det vanligast att uppleva just etnicitet/hudfärg som grund för diskriminering och eller trakasserier. Bland fritextsvaren återfinns även upplevelser av kränkande jargong och begränsande normer kopplat till etnicitet, hudfärg, språk och kultur.
- Kvinnor, personer som inte vill uppge kön och som angett annat kön upplever mer utsatthet för diskriminering jämfört med män.
- Trakasserier är i den svenska versionen mer jämnt fördelat mellan kvinnor och män och gruppen som inte vill svara på könstillhörighet eller angett annat. I den engelska versionen uppger ingen man sig vara utsatt för trakasserier (inkl. sexuella).
- Resultatet uppdelat på ålder visar små skillnader mellan åldersgrupperna men svarande som är yngre än 30 år och de som inte vill ange ålder upplever något mer utsatthet än övriga.

6.5 Icke önskvärd sexuell uppmärksamhet

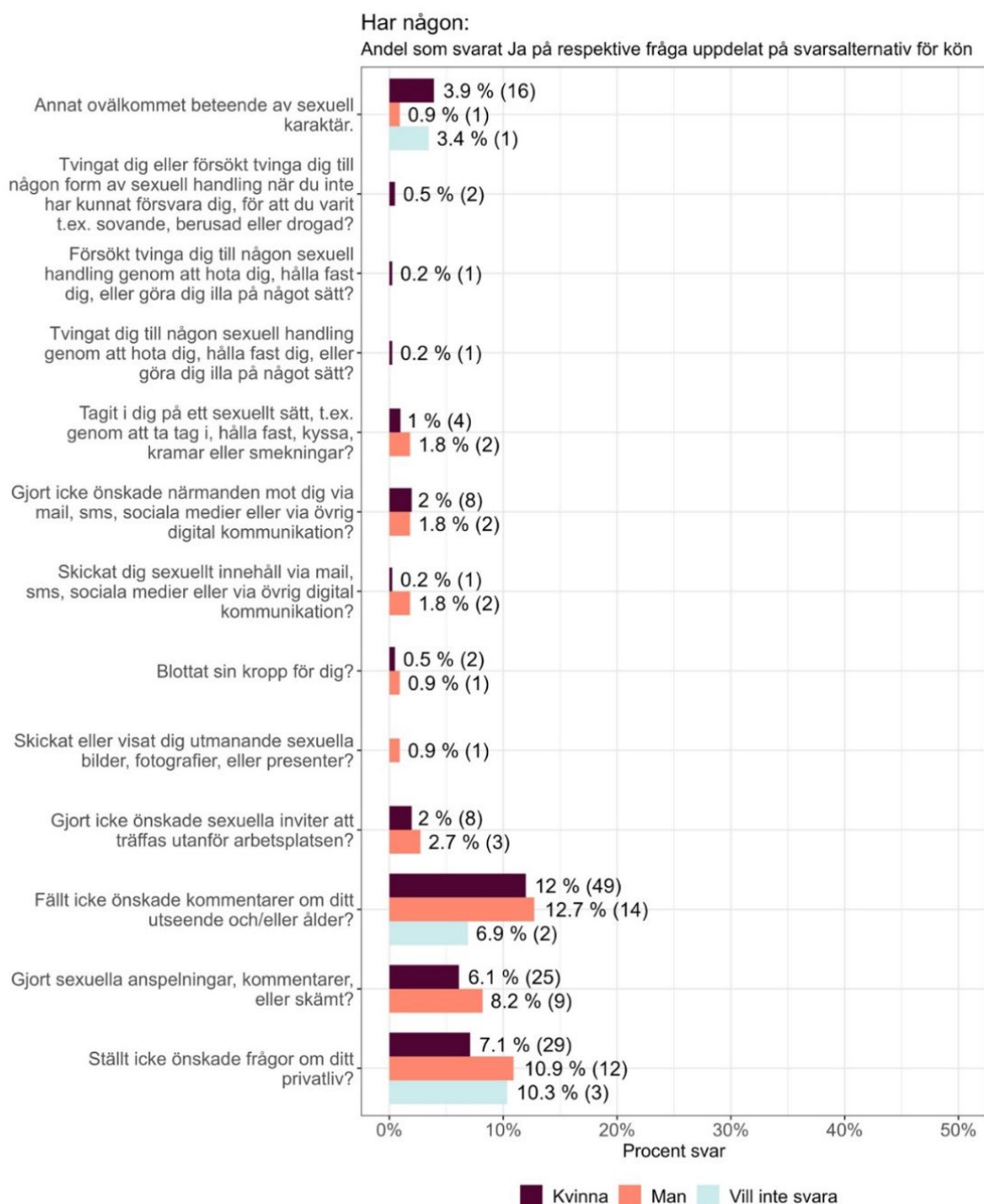
Det finns en tydlig skillnad mellan antalet som anger att de utsatts för sexuella trakasserier och antalet som svarar ja vid olika upplevda beteenden av icke önskvärd sexuell uppmärksamhet. Sammantaget (både den svenska och engelska versionen) har 18 individer angett att de upplevt sexuella trakasserier, 88 har upplevt någon form av oönskad uppmärksamhet av sexuell karaktär.

Både kvinnor och män anger utsatthet men gruppen som inte angett kön rapporterar något högre utsatthet. Även gruppen 30 år eller yngre och gruppen som identifierar sig som en del av en minoritet kopplat till etnisk tillhörighet anger högre utsatthet jämfört med andra.

Av de 80 studenter i den svenska versionen som utsatts för någon form av icke önskvärd uppmärksamhet av sexuell karaktär är 57 kvinnor (14 procent av gruppen kvinnor), 17 är män (15 procent av gruppen män), och sex personer är i gruppen som angett "Vill inte svara" om kön (20 procent av gruppen "Vill inte svara")²⁵. Av dessa 80 studenter är 59 stycken 30 år eller yngre (19 procent).

I figur 15 redovisas svarsalternativen om olika typer av icke önskvärda beteenden.

²⁵ Frågan löd "Har du svarat ja på något av ovanstående i fråga 12?" Fråga 12 löd "Har du under de senaste 12 månaderna blivit utsatt för följande typ av icke önskvärd sexuell uppmärksamhet på din studieplats?" och innehöll svarsalternativ om olika typer av icke önskvärd uppmärksamhet av sexuell karaktär, se figur 15.

Figur 15. Svensk version. Icke önskvärd sexuell uppmärksamhet. Visar andel svar på frågan "Har du under de senaste 12 månaderna blivit utsatt för följande typ av icke önskvärd sexuell uppmärksamhet på din studieplats?" uppdelat på *Kvinna*, *Man* och *Vill inte svara* (dvs inte anger kön). Övriga svarande i alternativen *Ickebinär*, *Annat* och *Vet ej* angav inget av ovan. Det var möjligt att markera flera svarsalternativ. Antal svar i parentes.

I den svenska versionen anger både män och kvinnor att de varit utsatta för icke önskvärd sexuell uppmärksamhet och beteenden som kan klassas som sexuellt ofredande, figur 15. Andelen män anger något mer utsatthet vid frågor som rör sexuella anspelningar genom kommentarer eller skämt och icke-önskade frågor om ens privatliv. Minst fyra kvinnor och

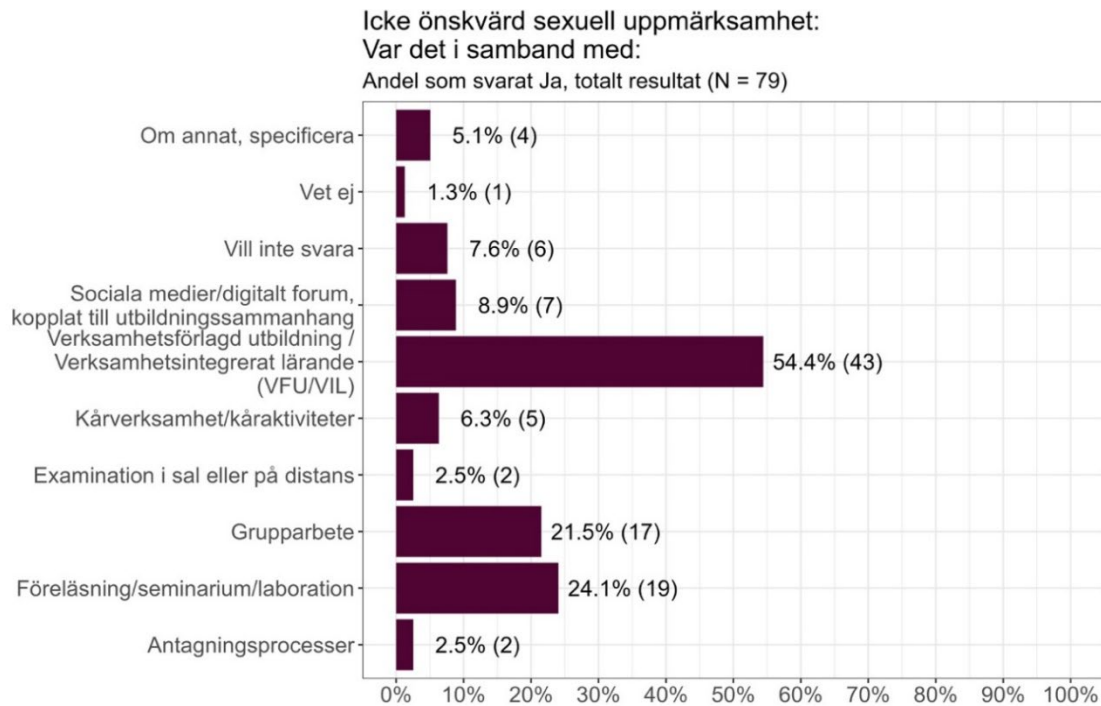
två män anger utsatthet för sexuellt tvingande handlingar som kan klassas som sexuellt ofredande och sexuella övergrepp i samband med sina studier vid KI.²⁶

Erfarenheter av att ha utsatts för icke önskvärd sexuell uppmärksamhet rapporteras också i högre grad i gruppen som svarat ja på frågan om en identifierar sig som en del av en minoritet kopplat till etnisk tillhörighet, nationell identitet och/eller hudfärg. Detta gäller för både den svenska och engelska versionen även om antalet är lågt i den engelska versionen. I den svenska versionen svarar 19 procent (30 personer) ja inom gruppen minoritet. I gruppen som svarat nej på frågan om identifikation som minoritet svarade 12 procent (39 personer) ja. I den engelska versionen svarade totalt åtta personer ja, fem av dessa tillhör gruppen minoritet.

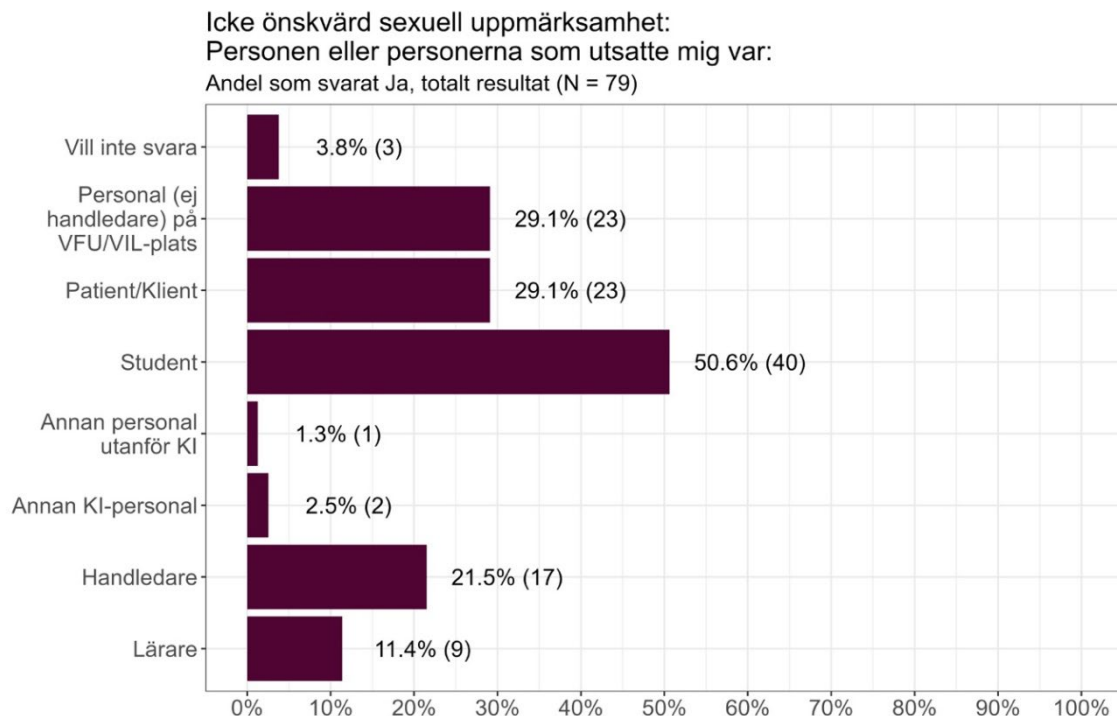
I åldersgruppen under 30 år uppger tio procent (29 personer) att de har blivit utsatta för sexuella anspelningar, kommentarer eller skämt. I den totala gruppen är det en mindre andel (två personer) som uppger att de har blivit utsatta för sexuellt våld i form av tvingande sexuella handlingar som kan klassas som sexuella övergrepp. Sex personer har angett att de blivit utsatta för vad som kan klassas som sexuellt ofredande, att någon ovälkommet tagit i en på ett sexuellt sätt.

På följdfrågan i vilka samband den oönskade sexuella uppmärksamheten sker, figur 16, är VFU/VIL mer vanligt förekommande i den svenska versionen. På en ytterligare följdfråga om vem som utsatt är student det vanligast förekommande, följt av patient/klient, personal vid VFU/VIL, handledare och lärare. När det gäller i vilken miljö uppmärksamheten eller ofredandet har ägt rum inom är VFU/VIL överlägset det vanligast förekommande svaret, följt av föreläsning/seminarium/laboration och grupparbete, figur 17.

²⁶ Antalet kvinnor är osäkert då kan vara samma kvinnor som svarat ja på flera av alternativen.

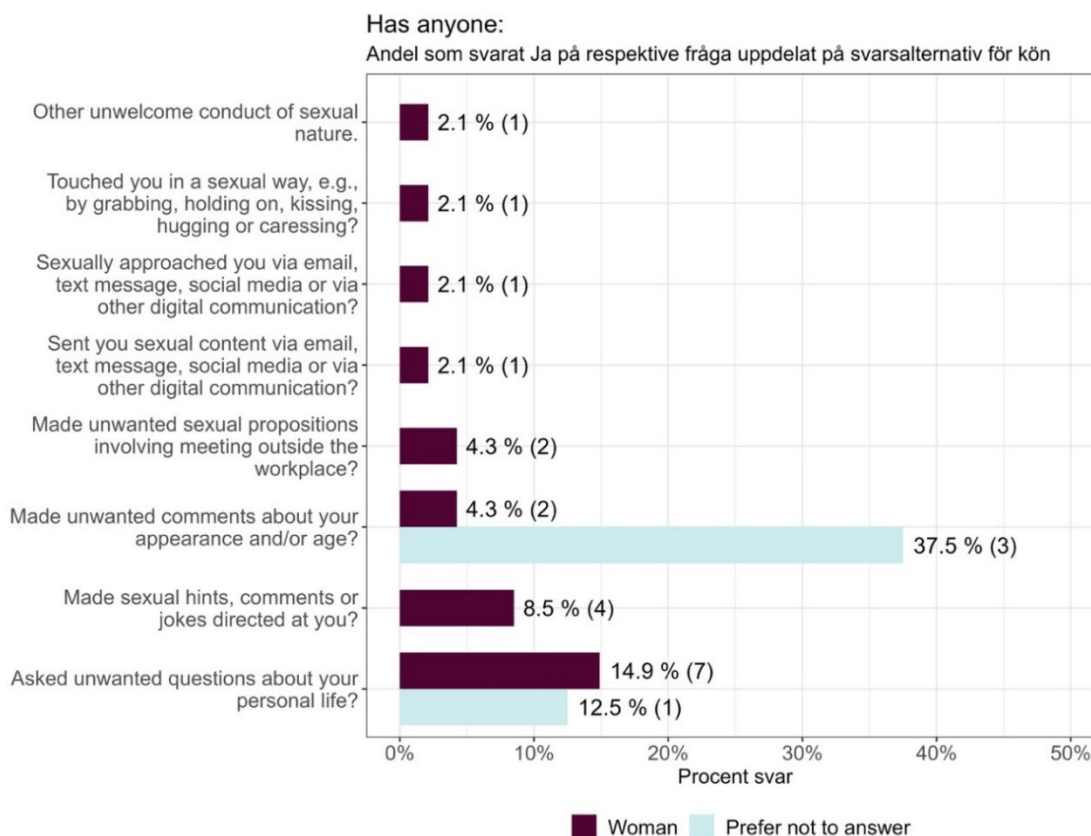

Figur 16. Svensk version. Totalt resultat. Icke önskvärd sexuell uppmärksamhet. Visar andel svar som anger vilken/vilka områden som de svarande upplevt att händelserna var i samband med. Det var möjligt att markera flera svarsalternativ. Antal svar i parentes.

Figur 17. Svensk version. Totalt resultat. Icke önskvärd sexuell uppmärksamhet. Visar andel svar som anger vilken/vilka personer som de svarande upplevt att de utsatts av. Det var möjligt att markera flera svarsalternativ. Antal svar i parentes.

I den engelska versionen av enkäten svarar 12 procent av kvinnorna ja på att de upplevt någon form av överträdelse av sexuell karaktär (8 personer), figur 18. Av dessa åtta är fem personer 30 år eller yngre.

Figur 18. Engelsk version. Icke önskvärd sexuell uppmärksamhet. Visar andel svar på frågan "Har du under de senaste 12 månaderna blivit utsatt för följande typ av icke önskvärd sexuell uppmärksamhet på din studieplats?" uppdelat *Woman* och *Prefer not to answer* (dvs inte anger kön). Övriga svarande i alternativen *Man*, *Nonbinary*, *Other* och *Don't know* angav inget av nedan. Det var möjligt att markera flera svarsalternativ. Antal svar i parentes.

På följdfrågan om i vilka sammanhang den oönskade sexuella uppmärksamheten sker är det få svarande och inget sammanhang är framträdande.

6.5.1 Sammanfattning Icke önskvärd sexuell uppmärksamhet

- I den svenska versionen anger både män och kvinnor, samt de som inte vill uppge sitt kön, att de varit utsatta för icke önskvärd sexuell uppmärksamhet och beteenden.
- I den svenska versionen uppger även några kvinnor utsatthet för sexuellt tvingande handlingar.
- I den engelska versionen anger endast kvinnor och de som inte vill uppge sitt kön utsatthet för icke önskvärd sexuell uppmärksamhet och en kvinna uppger utsatthet av det som kan klassas som sexuellt ofredande.

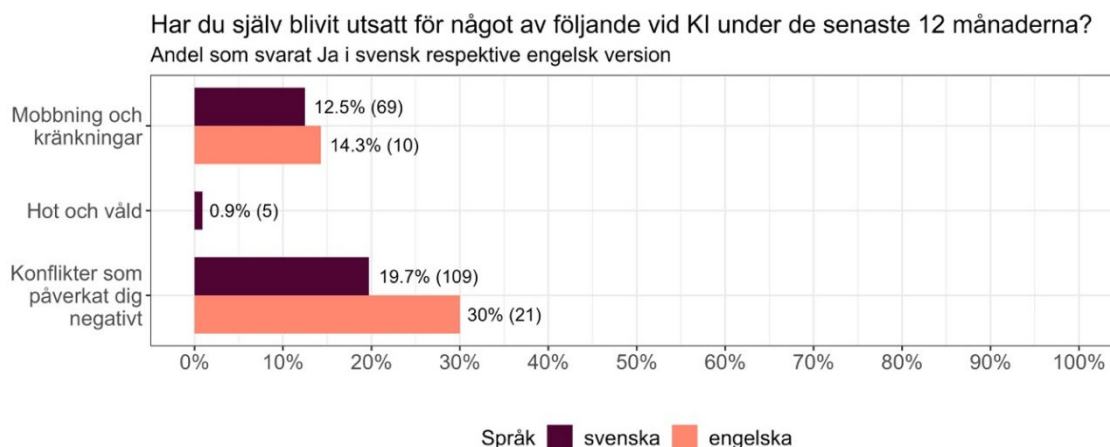
- I både den engelska och svenska versionen är majoriteten av de som anger utsatthet av icke önskvärd sexuell uppmärksamhet i den yngre ålderskategorin, 30 år eller yngre.
- I både den engelska och svenska versionen anger gruppen som identifierar sig som en del av en minoritet kopplat till etnisk tillhörighet, nationell identitet och/eller hudfärg något högre utsatthet jämfört med andra.

6.6 Kränkningar och jargong

6.6.1 Kränkande särbehandling

Klandervärda handlingar som inte omfattas av diskrimineringslagen kan falla under begreppet kränkande särbehandling enligt Arbetsmiljöverkets föreskrift om organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4). Dessa föreskrifter gäller för arbetstagare. Studenter omfattas dock av KI:s övergripande ansvar för arbetsmiljöarbete, vilket regleras i arbetsmiljölagen och Arbetsmiljöverkets föreskrift om systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1). Det innebär att även situationer där en student upplever sig utsatt för mobbing eller liknande ska hanteras och förebyggas.

I enkäten ställdes frågor om upplevelser av kränkande särbehandling. Den övergripande frågan var om man i sin studiemiljö vid KI, under de senaste 12 månaderna, blivit utsatt för konflikter som påverkat en negativt, mobbing och kränkningar och/eller hot och våld.

Figur 19. Andel som angett sig vara utsatta för Konflikter, hot och våld och/eller Mobbing och kränkningar, uppdelat i svensk respektive engelsk version. Det var möjligt att markera flera svarsalternativ. Antal svar i parentes.

En femtedel av studenterna i den svenska och en tredjedel i engelska versionen har upplevt konflikter som påverkat dem negativt, figur 19. 13 respektive 14 procent (totalt 79 studenter) har upplevt mobbing och kränkningar. Fem personer i den svenska versionen anger att de har utsatts för hot och våld under sina studier vid KI.

I svaren på den svenska enkäten uppges att kränkningarna oftast sker i samband med grupparbete (47 procent), VFU (38 procent) och föreläsning/seminarium/laboration (34 procent). I den engelska versionen är det i samband med undervisning, grupparbete och studentkårsverksamheter. I båda versionerna är det vanligast förekommande att vara utsatt för kränkningar av andra studenter (56 procent svensk och 54 procent engelsk version) och

lärare (41 procent svensk och 51 procent engelsk version). I den svenska versionen förekommer även handledare (30 procent).

I enkäten ställdes också mer detaljerade frågor om olika typer av beteenden av kränkande karaktär och om studenten utsatts för detta någon gång under de senaste 12 månaderna under sina studier vid KI, tabell 8. Det vanligast förekommande i både den svenska och den engelska versionen är att ha upplevt att någon:

- inte uppmärksammat ens uttalanden eller varit ointresserad av ens åsikter
- blivit avbruten eller att någon "pratade över en"
- blivit ignorerad
- fått fientliga blickar, blivit stirrat på, eller fått hånleende
- blivit tilltalad på ett oprofessionellt sätt (tex opassande nyfikenhet, ifrågasättande)
- någon fällt ett skämt på ens bekostnad
- fått en sämre bedömning än vad kan anses förtjänat på en examination

I den svenska versionen har nära hälften av de svarande (262 individer) svarat ja på frågan om de varit utsatt för något av ovanstående. I den engelska versionen har hälften av de svarande (35 individer) svarat ja. Dessa beteenden har företrädesvis skett i samband med föreläsning/seminarium/laboration, grupparbete och VFU/VIL.²⁷ De som har utsatt den svarande är andra studenter, lärare och handledare.²⁸ Av enkätsvaren framgår emellertid inte hur ofta dessa kränkande beteenden har skett.

Bland svaren finns de som utsatts för beteenden av allvarigare kränkande karaktär. Exempelvis avser det att ha blivit angripen med ilska eller vredesutbrott (23 individer).

Beteende	Antal svensk version	Antal engelsk version
Fått kränkande eller respektlösa kommentarer om en själv	63	7
Blivit skriken eller svuren åt	26	3
Blivit angripen med ilska eller "vredesutbrott"	19	4
Blivit angripen fysiskt/slagen	1	

Tabell 8. Svensk och engelsk version. Antal individer som svarat ja på frågan om de under de senaste 12 månaderna, har befunnit dig i en situation där en lärare, handledare, KI-personal eller studiekamrater har gjort något av nedanstående.

Utifrån resultatet är det inte möjligt att se vilka specifika beteenden som knyts till vilka områden eller kategorier som utsatt. I fritextsvaren nämns dock lärare, handledare och andra studenter som de som har utsatt vederbörande. Flera fritextkommentarer kopplade till dessa och andra frågor rör även en kränkande jargong och otrevligt bemötande.

²⁷ Svar i samband med VFU/VIL angavs endast i den svenska versionen av enkäten.

²⁸ Handledare angavs endast i den svenska versionen av enkäten.

6.6.2 Jargong

I enkäten finns ett antal frågor om upplevelser av kränkande eller nedsättande jargong, dels sådana som kommer från personal och lärare, dels de som kommer från andra studenter.²⁹ Överlag upplever ca 50–60 procent av de svarande i den svenska och 60–70 procent i den engelska versionen ingen kränkande jargong alls, 10–20 procent i båda versionerna svarar vet ej. Däremot anger 10–25 procent att de upplever kränkande jargong kopplat till de olika diskrimineringsgrunderna och socioekonomisk bakgrund. Det är något mer vanligt med upplevelser av kränkande jargong från andra studenter än från lärare/personal i såväl den svenska som den engelska versionen. Bland diskrimineringsgrunderna är det något vanligare att uppleva kränkande jargong om etnisk tillhörighet (inklusive hudfärg), funktionsnedsättning och kön.

I fritextkommentarer vid alternativet annat finns exempel på upplevelser av kränkande jargong från lärare och personal som går helt emot KI:s nolltolerans. Exempelen på kränkande jargong är kopplat till etnisk tillhörighet/hudfärg, funktionsnedsättning, ålder, socioekonomisk bakgrund och en upplevelse av en nedsättande attityd generellt mot en som student.

Vi har haft en föreläsare som använt n-ordet. Flera som uttryckt sig nervärderande om ADHD.

Förminskning av enskilda studenter på bas av deras individuella kunskapsnivå och utveckling i samband med studierna.

Vissa kliniker som föreläsare har en obehaglig översittar-attityd. Ibland visar vissa öppet ett förakt om man ställer en fråga och man får upprepa sig flera gånger.

Det finns, som tidigare diskuterats gällande diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier, flera fritextkommentarer som lyfter exempel på kränkande jargong om övervikt och kroppsform både från personal, lärare och studenter.

Kan tycka att man generellt pratar lite för vitt och brett om "tjocka", att en patient t.ex. är "tjock". I övriga samhället skulle man rycka till lite vid det ordvalet. Använd hellre överviktig eller dylikt som ej är värderande på samma sätt.

Överviktiga patienter/personer. Läkare vet tydligen inte att man kan kalla patienter för överviktiga, istället kallar man de för tjocka eller feta.

Övervikt. Sanslöst många kommentarer om att patienter är tjocka/feta och att man skojar om det.

När det gäller hur lärare/handledare/personal vid KI uttrycker sig förekommer följande kommentarer bland fritextsvaren vid andra frågor.

Om en lärare har blivit misstänkt för trakasserier och diskriminering men ändå fortsätter särbehandla elever måste det kontrolleras och ta åtgärder på allvar för att lösa detta och få elever känna sig trygga i sin arbetsmiljö. Under 12 månader har det skett utfrysning framför hela klassen, hånande, dumförklara elever, särbehandling där vissa elever får högre krav än andra, kränkande kommentarer som fått elever att må psykiskt dåligt, dålig ton mot elever, avbryter elever när de försöker ge

²⁹ Frågorna i form av påståenden löd "På KI finns det personal eller lärare som uttrycker sig kränkande eller nedsättande (tex genom skämt eller nedsättande jargong) kopplat till..."

"På KI finns det studenter som uttalar sig kränkande eller nedsättande (tex genom skämt eller nedsättande jargong) kopplat till..."

Svarsalternativen var uppdelade i diskrimineringsgrunderna, socioekonomisk bakgrund och annat med möjlighet att svara på en sex-gradig skala vid varje alternativ).

konstruktiv kritik med en god och vänlig ton, låter inte elever komma till tals, tystar ner oss. Men även från studenter pga lärarens attityd mot elever.

Att vara student på VFU, det är där bemötandet på vissa VFU praktikplatser har inneburit att handledare uttryckt sig nedsättande om studenter genom att skratta eller förlöjliga.

På VFU praktik har handledare uttryckt sig väldigt otrevligt och gjort narr av mig. Detta skedde framför patient men även i allmänna utrymmen. Det var kommentarer där han kunde ge mig beröm sen ta tillbaka det han sa och till exempel säga "eller ja du var ganska bra". Men även i korridor där han kunde ropa på mig och klappa med händer och säga "hämta patient då, skynda fort ska det gå" vid flera tillfällen. Det gick så långt att jag försökte övertyga annan studentansvarig att jag skulle få plugga istället för att göra min undersökning när jag var schemalagd med honom eftersom han skämde ut mig framför patienter.

Skämta om utländskt namn vid upprop där det utländska namnet ska låta som något löjligt på svenska.

Klinik-pass har ibland lett till irritation hos lärare där dumförklarade meningar yttrats hos lärare.

Blivit kallad dräng av överläkare - helt utan anledning, för det var lite kul /... / en överläkare har också sagt att mellanösternkvinnor med smärta ska man ta med en nypa salt ...

När det gäller upplevelser av kränkande jargong bland studenter är exemplen vid fritextalternativet likt det som upplevs komma från personal/lärare. Vanligt är kommentarer kring kroppsform, övervikt eller utseende.

Vad man kommer ifrån om man är svensk eller inte, jag tycker vissa studenter blir kränkande på det sättet

Typ att fattiga och svarta utnyttjar sjukvården i onödan osv.

Tycker att jag ibland kan höra personer uttrycka sig kränkande mot folk med icke normativ sexuell läggning. Samt tråkig attityd mot folk med funktionsnedsättningar.

Övervikt, studenter säger inget men stirrar desto mer på mig.

I den engelska versionen finns det få fritextkommentarer vid alternativet "Annat", men även här exemplifieras nedsättande jargong om funktionsnedsättning.

We have had some very ableist professors in a couple courses. Totally unwilling to make accommodations for (proven!) illness and in one case even for a student's documented disability.

Svaren i både den svenska och engelska versionen av enkäten indikerar en viss osäkerhet om huruvida personal och lärare samt studenter säger ifrån vid kränkningar och nedsättande jargong.

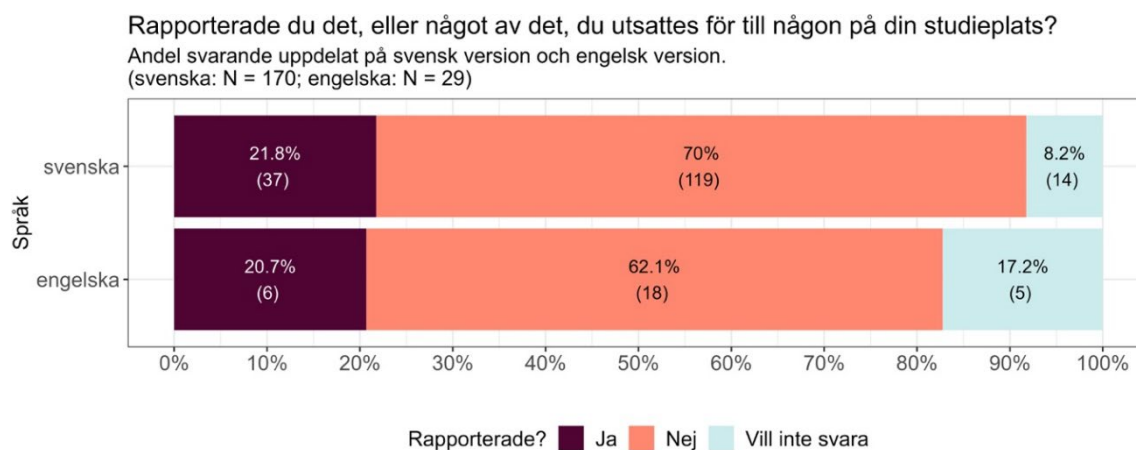
6.6.3 Sammanfattning kränkningar och jargong

- En relativt hög andel av de svarande upplever konflikter som påverkar en negativt.
- Det finns flera upplevelser av kränkande särbehandling i både den svenska och engelska versionen av enkäten, av både lärare och studenter.
- I den engelska versionen är det något högre andel som anger utsatthet för mobbing och kränkningar samt konflikter som påverkar en negativt.
- Det finns upplevelser av en hård jargong och otrevligt bemötande (baserat på samtliga diskrimineringsgrunder, socioekonomisk bakgrund och kroppsform) av lärare, personal och studenter.

- Det ges även exempel på nedsättande jargong mot studenter generellt i fritextkommentarerna.
- Vissa exempel av kränkande jargong uttrycker grövre former av rasistiska stereotyper
- Det finns ett antal som utsatts för beteenden av allvarigare kränkande karaktär som att ha blivit angripen med ilska eller vredesutbrott. Ett fåtal har även upplevt hot och våld i samband med sina studier vid KI.

6.7 Rapportering av utsatthet

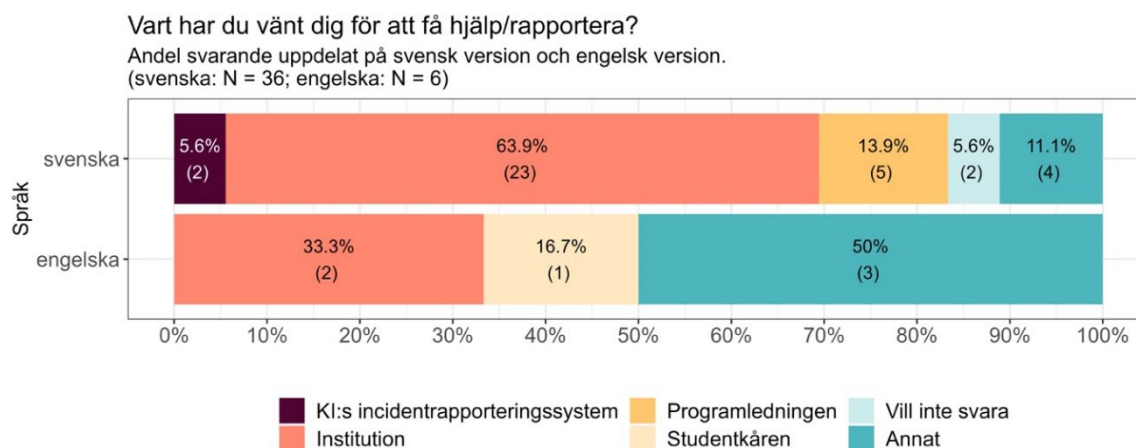
I detta avsnitt presenteras resultat av den följdfråga alla studenterna fick om de svarat ja på någon av frågorna om utsatthet.³⁰ På frågan om man rapporterat det man utsatts för till någon vid ens studieplats svarar endast 21 procent i båda versionerna ja, figur 20.

Figur 20. Andel svar på frågan "Rapporterade du det, eller något av det, du utsätter för till någon på din studieplats?" uppdelat i svensk version och engelsk version. Antal svar i parentes.

³⁰ Detta inkluderade frågorna:

- Har du själv blivit utsatt för något av följande vid KI under de senaste 12 månaderna? (svarsalternativ Diskriminering, Trakasserier, Sexuella trakasserier);
- Har du under de senaste 12 månaderna blivit utsatt för följande typ av icke önskvärd sexuell uppmärksamhet på din studieplats? (flera olika svarsalternativ på beteenden);
- Har du i din studiemiljö på KI upplevt något av följande vid KI under de senaste 12 månaderna? (svarsalternativ Konflikter som påverkat en negativt, Hot och våld, Mobbing och kränkningar);
- Under de senaste 12 månaderna, har du befunnit dig i en situation där någon av dina lärare, handledare, KI-personal eller studiekamrater... (svarsalternativ olika beteenden av kränkande karaktär).

Figur 21. Andel svar på följdfråga för de som svarat Ja i figur 20 ovan, "Vart har du vänt dig för att få hjälp/rapportera?" uppdelat i svensk version och engelsk version. Antal svar i parentes.

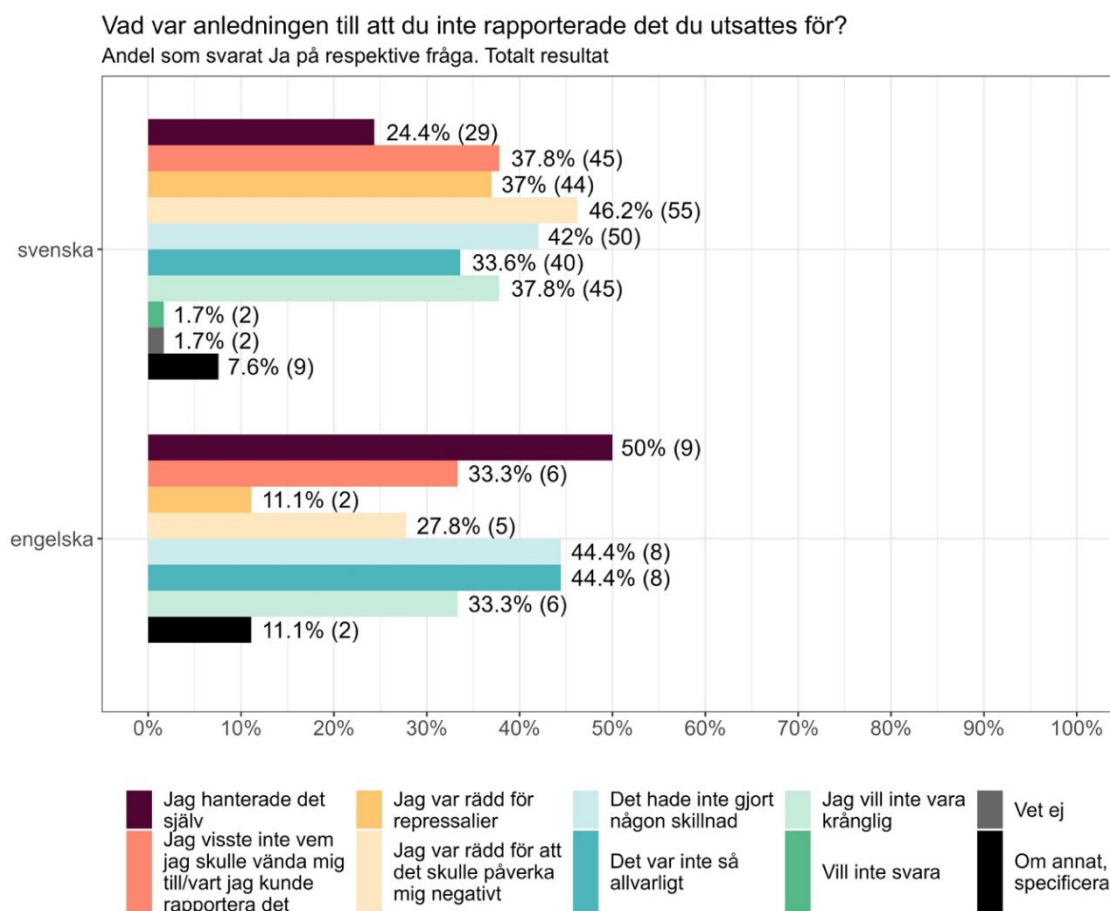
De flesta som rapporterat utsatthet har gjort det till sin institution (svensk version).³¹ Antalet svar i den engelska versionen är få och det är därför svårt att dra en slutsats. Värt att notera är att endast två svaranden i den svenska versionen har använt sig av KI:s incidentrapporteringssystem. Ingen i den svenska versionen har vänt sig till studentkåren.³²

I svarsalternativet "Annat" fanns det möjlighet att specificera i fritextsvar. Sammanfattningsvis nämns i den svenska versionen att kontakt tagits med andra studenter, studentombud, handledare. I den engelska versionen nämns kursvärdering.

Majoriteten av de som angett utsatthet har som nämnts ovan inte rapporterat detta, figur 20. Nedan visas svaren på varför man valt att inte rapportera det man utsatts för, figur 22.

³¹ Detta svarsalternativ beskrevs i enkäten som följande: "Institution (kursansvarig, lärare, studievägledare, grundutbildningsansvarig (GUA), och/eller prefekt)"

³² Detta svarsalternativ beskrevs i enkäten som följande: "Studentkåren (tex student- och doktorandombuden eller studerandeskyddsombud).

Figur 22. Andel svar på följdfråga för de som svarat Nej, figur 20, "Vad var anledningen till att du inte rapporterade det du utsattes för?" Det var möjligt att välja flera svarsalternativ. Antal svar i parentes.

I den svenska versionen är den vanligaste anledningen rädsla att det skulle påverka en negativt (55 svar), följt av att det inte hade gjort någon skillnad (50 svar), oklart vart en ska vända sig (45 svar), inte vill vara krånglig (45 svar), rädd för repressalier (44 svar), det inte var så allvarligt (40 svar) samt hanterade det själv (29 svar).

I den engelska versionen är antalet svarande mycket lägre men den vanligaste anledningen som angavs var att studenten hanterade det själv (nio svar) följt av att det inte hade gjort någon skillnad och att det var inte så allvarligt. Sex svarande angav att de inte visste vart de kunde vända sig och fem anger att de var rädda att det skulle påverka dem negativt.

Vid jämförelse huruvida rapportering skett uppdelat på bakgrundsvariabler är skillnaderna små. En tendens finns dock att kvinnor, personer som identifierar sig som minoritet kopplat till etnicitet samt yngre svarar att de inte rapporterat vidare.

Upplevelser av svårigheter med att rapportera utsatthet är även något som nämns i fritextsvaren på frågan om det upplevs som att KI arbetar aktivt med frågor inom lika villkorsområdet:

Har inte märkt något jobb med detta alls? och när jag skulle anmäla diskriminering hanterades detta helt fel. fanns inga fungerande länkar på canvas och den

övergripande anmälningsfunktionen på KI:s hemsida funkade inte ens, webbsidan bara hängde sig oavsett vilken webbläsare jag använde.

6.7.1 Sammanfattning rapportering av utsatthet

- Resultatet visar att en majoritet av de svarande i enkäten som har utsatts inte har rapporterat detta vidare.
- Anledningarna till att rapportering inte har skett är flera. En stor del av svaren i den svenska versionen handlar om rädsla för att påverkas negativt, att det inte skulle göra någon skillnad, att inte verka krånglig och en rädsla för att utsättas för repressalier.
- I den engelska versionen är antalet svar få. Den vanligaste anledningen till att inte rapportera var att en istället hanterade det själv.
- Svaren visar också att flertalet av de svarande i båda versionen som känt sig utsatta inte vet vart de kan vända sig.
- Av de få som har rapporterat det de utsatts har de flesta tagit kontakt med sin institution.
- Av svaren hör det till ovanligheterna att KI:s incidentrapporteringssystem använts eller studentkåren kontaktats.

6.8 Studenterna om enkäten

Enkäten avslutades med ett fritextfält för möjligheten att ge feedback på själva enkäten. En vanlig feedback var att ämnet för enkäten är viktigt men att den upplevs för lång och uppreppande varför en förkortad reviderad version bifogas denna rapport. Flera studenter efterfrågar även ett fortsatt arbete med att undersöka upplevelser av diskriminering och utsatthet och vill även få reda på hur resultatet ska användas i organisationen.

Berätta gärna vad ni gör med detta resultat. Enkäter kommer, enkäter går. Vad händer sen? Resultatet analyseras, men sen då?

Så tacksam för att ni engagerar er på detta sätt, och uppmärksammar delar av ens studietid som kanske annars glöms bort eller till och med förtrycks i all studiestress/hets, där man helt enkelt inte orkar mäta med att driva alla frågor man skulle vilja.

Jag tyckte den var spännande att svara på med många bra frågor som andra högskolor kanske också borde ha!

Tycker den var bättre än enkäter ni haft förut. Konkreta exempel på saker som man ska säga ja eller nej till, det var en förbättring.

En förkortad version av denna enkät borde finnas med i alla kursutvärderingar, jag vet att det finns på andra lärosäten och det skulle snabbare fånga upp händelser. Jag välkomnar dock denna undersökning framför ingen alls :)Frågor om själva kunskapsstoffet saknas, i undervisningen generaliseras kunskap om vissa. Exempelvis nämns ofta "personer med afrikansk härkomst ..." men i själva verket är personer med afrikansk härkomst den genetiskt mest diversifierade "grupp" som finns /.../ Vidare finns generaliserade uttalanden om feta/överviktiga personer. Det slängs in, ofta med tveksam evidens. Vidare fångar inte enkäten sådant som jag tänker spelar roll. Vid flera tillfällen har jag suttit i fikarum på olika VFU och personalen har talat på ett sätt som jag uppfattat som rasistiskt. Mina rasifierade kursare har ibland suttit i samma rum. Jag tror att den sortens situationer påverkar, vad en vågar säga och hoppas. Hur en tror att ens framtid kommer bli. KI ger inte så mycket hopp om att skydda studenter i dessa lägen då de inte ens återlämnat stulna kvarlevor.

I think it is an important topic to speak about and create broader awareness and visibility. I would maybe add a rubric of how students feel represented (by gender, ethnics, etc.).

I feel it's nice to have a space to express our experiences in an anonymous way. I hope this contribute with the improvement of the system.

7. Slutsatser – Riskområden och rekommendationer

Analysen av enkätens resultat visar att det finns flera områden som KI behöver arbeta vidare med för att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter för alla studenter. Därtill har analysen visat att några grupper bland studenterna är särskilt utsatta för diskriminering, trakasserier och sexuella trakasserier.

Utifrån de samlade slutsatserna av analysen presenteras nedan riskområden och särskilt utsatta grupper med efterföljande rekommendationer på åtgärder. Dessa ska ses som underlag för Kl:s fortsatta arbete med aktiva åtgärder inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Det fortsatta arbetet bör även linjera med befintliga och kommande planer och styrdokument på lika villkorsområdet.

7.1 Riskområden

Kl:s allmänna arbete med det främjande lika villkorsarbetet

- En relativt hög andel av de svarande uppger att KI arbetar för lite med och/eller inte förmedlar arbetet med det främjande lika villkorsarbetet tillräckligt.

Föräldraskap i kombination med studier

- Det finns upplevda svårigheter med, och en stor osäkerhet om möjligheterna, att förena studier med föräldraskap, framför allt i samband med VFU.

Bristande tillgänglighet

- För studenter med funktionsnedsättning anges följande miljöer ha högre upplevd bristande tillgänglighet: VFU, undervisning, examination, fysisk och digital lärandemiljö. Det finns även upplevelser av bristande tillgänglighet inom antagningsprocesser såsom PIL och TAPIL.

Diskriminering/trakasserier i relation till minoritet och kön

- De svarande som upplevt diskriminering och trakasserier anger att utsattheten i första hand har samband med diskrimineringsgrunderna etnisk tillhörighet, kön och ålder.
- Den grupp som rapporterar mest upplevelser av diskriminering och trakasserier är gruppen personer som identifierar sig som en del av en minoritet kopplat till etnicitet, nationalitet och/eller hudfärg.
- Även kvinnor och de som inte vill ange kön eller ålder upplever mer diskriminering än övriga
- Diskriminering och trakasserier uppges framför allt ske i samband med VFU, grupparbete, undervisning och examination.
- Diskriminering uppges ske av i första hand lärare och handledare.
- Trakasserier uppges i första hand ske av en handledare, student, lärare eller annan personal vid VFU.

Ikke önskvärd sexuell uppmärksamhet / Sexuella trakasserier

- Upplevelser av sexuella trakasserier är mer vanligt förekommande hos yngre och personer som identifierar sig som en del av en minoritet kopplat till etnicitet, nationalitet och/eller hudfärg.
- Både män och kvinnor, samt de som inte vill uppge sitt kön, har upplevt utsatthet för icke önskvärd sexuell uppmärksamhet och beteenden och sexuella trakasserier.

- När det gäller upplevelser av sexuellt tvingande handlingar är dessa få men kvinnor rapporterar mer utsatthet av detta slag.
- Riskerna att bli utsatt är kopplade till samtliga sammanhang, men är högre inom VFU/VIL, undervisning, grupparbete och då av i första hand andra studenter, patient/klienter men även personal, handledare och lärare.

Kränkningar och konflikter

- Upplevelser av konflikter som påverkar en negativt är relativt vanligt förekommande.
- Upplevelser av kränkande särbehandling och nedsättande jargong är relativt vanligt förekommande och sker företrädesvis i samband med föreläsning/seminarium/laboration, grupparbete och VFU/VIL (endast svensk version). Kränkningarna uppges ske av andra studenter, lärare och handledare.

Rapportering av utsatthet

- En majoritet av de som upplevt utsatthet har inte rapporterat händelsen vidare
- Anledningar till att man valt att inte rapportera händelsen är:
 - Rädsla för negativ påverkan och repressalier
 - Att inte verka krånglig eller att det inte gör någon skillnad
 - En osäkerhet kring vart man kan vända sig för att rapportera händelsen och få stöd
 - Att istället lösa det på egen hand

7.2 Rekommendationer

Avslutningsvis lämnas följande rekommendationer baserat på identifierade riskområden i denna analys.³³

7.2.1 KI:s arbete med aktiva åtgärder för att främja lika rättigheter och möjligheter

- Då resultatet av enkätundersökningen visar på brister i KI:s arbete med aktiva åtgärder rekommenderas att:
 - KI initierar ett projekt för att tydliggöra processer och ansvarsnivåer för arbetet med aktiva åtgärder detta bör även linjera med det systematiska arbetsmiljöarbetet (SAM) för studenter (Se även projektets Slutrapport från 2022, Dnr: 1–1106/2021)
 - UF fortsatt erbjuder verksamhetsstöd och tar fram tydligare guider till arbetet
 - UF genomför fortsatta regelbundna undersökningar och uppföljningar av institutionernas och utbildningsprograms arbete med lika villkor inom ramen för KI:s kvalitetssystem i syfte att utveckla KI:s arbete

³³ Vissa av rekommendationerna återfinns även i slutrapporten för projektet "Pilotundersökning om lika villkor – för studenter på grundnivå och avancerad nivå" från 2022. Projektet hade som syfte att genomföra och utvärdera enkäten som metod för att möta diskrimineringslagens krav. Rekommendationerna inkluderar bland annat att en reviderad och förkortad variant av enkäten borde bli en återkommande del i KI:s sammanhållna kvalitetssystem och genomföras vart tredje år. Utöver det rekommenderade projektet att institutioner och program samverkar i det årliga undersökande steget och avgör vilken undersökningsmetod som fungerar bäst i verksamheten, se Slutrapport för Pilotundersökning om lika villkor – för studenter på grundnivå och avancerad nivå (Dnr: 1–1106/2021).

- UF synliggör och sprider kännedomen om KI:s arbete på central nivå för att främja lika rättigheter och möjligheter för studenter kopplat till samtliga diskrimineringsgrunder
- Att utbildningsprogram och institutioner utgår från de resultat och slutsatser som redovisas i denna rapport i sitt årliga arbete med aktiva åtgärder och kvalitetsplaner.³⁴ Detta innebär att:
 - Identifiera risker för diskriminering kopplade till samtliga områden, diskrimineringsformer och diskrimineringsgrunder enligt diskrimineringslagens krav
 - Ta fram förslag på åtgärder för att förebygga identifierade risker på program och institutionsnivå
 - Inkludera åtgärder i kvalitetsplaner
 - Följa upp och utvärdera åtgärderna
 - Samverka i arbetet med studenter och sprida information om arbetet

7.2.2 Identifierade behov

Kunskapshöjning

Kunskap och dialog behövs om:

- möjligheter att förena studier med föräldraskap, riktat till administrativ personal, lärare, VFU-handledare och studenter
- hur intyg och anpassningar för studenter med funktionsnedsättning bör tas om hand riktat till både administrativ personal, lärare, VFU-handledare och studenter
- tillgänglighetsanpassningar³⁵ inom undervisning, VIL/VFU, fysisk lärandemiljö, examination, digital lärandemiljö/canvas och antagningsprocesser riktat till administrativ och undervisande personal
- diskrimineringslagen och samtliga diskrimineringsgrunder, men särskilt etnisk tillhörighet (inkl. hudfärg) och kön, riktat till undervisande personal (vid KI och VFU) och studenter
- vad nolltolerans innebär i praktiken riktat till undervisande personal (vid KI och VFU) och studenter
- sexuella trakasserier kopplat till samtliga diskrimineringsgrunder särskilt kön, ålder och etnicitet (inkl. hudfärg)
- kränkande särbehandling i enlighet med arbetsmiljölagen
- metoder som syftar till att skapa en inkluderande studiemiljö och motverka nedsättande jargong kopplat till samtliga diskrimineringsgrunder, socioekonomisk bakgrund samt kroppsform
- olika vägar till rapportering av utsatthet och rutiner för studenter och personal
- nolltolerans mot repressalier riktat till personal och studenter

Förbättrade rutiner

Förbättrade rutiner behövs för att:

- tydliggöra vad som gäller vid vård av sjukt barn under VFU samt se över möjligheterna att få VFU-placering nära hemmet/förskola/skola
- arbeta med inspelade och textade föreläsningar

³⁴ Till stöd för sitt arbete kan program och institutioner ta del av det verksamhetsstöd som erbjuds via UF: [Anvisningar för det systematiska arbetsmiljöarbetet](#) & [KI på lika villkor](#). För att ytterligare stötta program och institutioners analysarbete, har programspecifika rapporter av enkätens resultat skickats ut under början av 2023.

³⁵ Exempelvis Universal design for learning (UDL). [På KI:s hemsida finns en utförlig förklaring av UDL](#)

- tydliggöra information och hållpunkter under VFU, detta är nödvändigt för vissa studenter med funktionsnedsättning men skulle gynna alla
- öka tryggheten vid rapportering av utsatthet och utredningar

8. Bilagor

1. [Resultatrapport för enkäten i svensk version](#)
2. [Resultatrapport för enkäten i engelsk version](#)
3. [Revidering av enkätfrågor](#)